

**Kuuden suurimman kaupungin
päihdepalvelut vuonna 2010**

Kuusikko-työryhmä
Päihdepalvelut
Pertti Korteniemi
17.10.2011

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Pertti Korteniemi
Kansi: Kati Rosenberg

ISSN 1457–5078

Edita Oy Ab 0000
Helsinki

Tekijä(t)		
Kuusikko-työryhmän päihdehuollon asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Pertti Korteniemi		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin päihdepalvelut 2010		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaalivirasto (ja terveystakeskus), Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun sosiaali- ja terveystoimi, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun sosiaali- ja terveystoimi	10/2011	28 s. + 15 s. liitteitä
Sarjanimike		Osanumero
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja		7/2011
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Vuoden 2010 tietoja koskevassa raportissa päihdehuollon palveluihin on sisällytetty A-klinikan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisoasemat, korvaushoito, terveysneuvonta sekä muut avohuollon palvelut, asumispalvelut ja laitoshoido. Kokonaissuoritteiden ja -kustannusten osalta vain kolmen viimeisen vuoden tiedot ovat vertailukelpoisia.</p> <p>Päihdehuollon palveluja käyttävät asiakkaat ovat usein moniongelmaisia henkilöitä. Tämä tekee palvelujen luokittelun vaikeaksi. Suurimmat erot kaupunkien välillä ilmenevät asumispalvelujen määrittelyssä. Kunnissa on suuria eroja myös siinä, minkä asteista yhteistyötä tehdään mielenterveyspalvelujen ja päihdepalvelujen kesken.</p> <p>Kuusikko-kunnat käyttivät päihdehuollon palveluihin kaikkiaan 79,8 miljoonaa euroa vuonna 2010. Vuonna 2009 kustannukset olivat 84,4 miljoonaa euroa, joten kustannukset vähenivät 5,5 %. Vuodesta 2008 vuoteen 2009 vähennystä tapahtui 2,5 %, joten päihdehuollon kokonaiskustannuksissa on tapahtunut huomattavaa vähennystä vuodesta 2008 lähtien. Kaikissa Kuusikko-kunnissa tärkein kustannusten vähenemiseen vaikuttanut tekijä on ollut palvelurakenteessa tapahtunut muutos, joka on merkinnyt yleensä sitä, että laitoshoidon tilalle on tarjottu asumispalveluja ja intensiivistä avohoittoa.</p> <p>Uutena asiana raportissa on kiinnitetty huomiota uusiin työkäytäntöihin ja hyviin käytäntöihin. Raportissa on kuvattu Kuusikko-kuntien hyviä käytäntöjä ja arvioitu, miten näitä toimintamalleja on mahdollista hyödyntää päihdehuollossa.</p>		
Asiasanat		
Päihdehuollon palvelut, kuntavertailu, kuusikko		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 5	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	KUUSIKON KUNTIEN PÄIHDEHUOLLON PALVELUJÄRJESTELMÄ VUONNA 2010 .	3
3	PÄIHDEHUOLLON KOKONAISUUS JA ERI PALVELUT 2010	4
	3.1 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin	5
	3.2 Asiakkaat.....	8
4	PÄIHDEHUOLLON ERI PALVELUT	10
	4.1 Polikliiniset palvelut (A-klinikat ja nuorisoasemat).....	10
	4.2 Päihdehuollon kuntouttavat asumispalvelut	12
	4.3 Päihdehuollon laitoshoido	16
	4.4 Korvaushoido	18
5	UUDET TYÖMALLIT JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT	19
6	ASIAKASMAKSUT	23
	LIITTEET	24
	Liite 1 Päihdehuollon määritelmät	24
	Liite 2 Päihdehuollon tiedot 2010 (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä).....	26
	Liite 3 Päihdehuollon polikliinisten palvelujen, asumispalvelujen ja laitoshoidon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 2005 – 2010 (Helsingin asumispalveluissa on käytetty suppean määritelmän mukaisia tietoja.).....	33
	Liite 4. Päihdehuollon polikliinisten palvelujen, asumispalvelujen ja laitoshoidon deflatoidut kustannukset 2005 – 2010 (Helsingin asumispalveluissa suppean määritelmän muk. kustannukset.).....	36
	Liite 5. Päihdehuollon asiantuntijaryhmän yhteystiedot 2011	37

TAULUKOT

Taulukko 1. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2008 - 2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa

Taulukko 2. Päihdepalvelujen käyttäjät ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan vuonna 2010 (Helsingin, Oulun ja Vantaan tiedot summattuina)

Taulukko 3. Asiakkaiden prosenttiosuudet kaikista asiakkaista viiden ensisijaisesti käytetyn päihteen mukaan Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa vuonna 2010

Taulukko 4. Käynnit per asiakas polikliinisissa palveluissa vuonna 2010

Taulukko 5. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2006 – 2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa

Taulukko 6. Kustannukset per käynti polikliinisissa palveluissa (euroa) vuonna 2010

Taulukko 7. Asumisvuorokaudet per asukas päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2010

Taulukko 8. Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset vuosina 2006 – 2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa

Taulukko 9. Kustannukset per asumisvuorokausi päihdehuollon asumispalveluissa (euroa) vuonna 2010

Taulukko 10. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2010

Taulukko 11. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: kustannukset per asukas, kustannukset per asumisvuorokausi ja asumisvuorokaudet per asukas vuonna 2010

Taulukko 12. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2006 – 2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa

Taulukko 13. Kustannukset per laitoshoitovuorokausi (euroa) vuonna 2010

Taulukko 14. Korvaushoidossa olevien asiakasmäärät omissa ja ostopalveluissa vuonna 2010

Taulukko 15. Korvaushoidon kustannukset (milj. euroa) ja kustannukset per asiakas (euroa) vuonna 2010

Taulukko 16. Terveysasemilla ja apteekkijakelussa olevien asiakkaiden lukumäärä vuonna 2010

KUVIOT

Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin 2010

Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden (euroa) (Helsingin asumispalvelut suppea määritelmä)

Kuvio 3. Polikliinisten palvelujen käynnit vuosina 2006 - 2010

Kuvio 4. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2006 – 2010

Kuvio 5. Päihdehuollon katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon vuorokaudet vuosina 2006 – 2010

1 JOHDANTO

Kuusikko muodostuu Suomen kuudesta väkiluvultaan suurimmasta kaupungista. Väestömäärän mukaisessa järjestyksessä Kuusikkoon kuuluvat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu. Kuusikko-työryhmissä vertaillaan kaupunkien sosiaali- ja terveystalveta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja edeltävän vuoden asiakasmääristä, suoritteista ja kustannuksista. Tärkeimmät tiedot esitetään raporteissa usean vuoden aikasarjoina.

Kuusikko-työn historia ulottuu vuoteen 1994, jolloin Helsingin, Espoon ja Vantaan sosiaali- ja terveystoimen johtajat päättivät alkaa toteuttaa vertailuja keskeisimmistä sosiaali- ja terveystoimen palveluista sekä niiden kustannuksista. Ensimmäiseksi tarkasteltiin lasten päivähoitoa, toimeentulotukea sekä vanhusten palveluja. Turku ja Tampere tulivat kaikkiin vertailuihin mukaan vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuodesta 1999 eteenpäin. Kuusikko syntyi, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Oululta ensimmäiset tiedot saatiin vuodelle 2002. Ajan myötä Kuusikko-vertailuihin on tullut mukaan uusia palvelukokonaisuuksia. Lisäksi raporttien laajuus on kasvanut vertailtavaksi otettujen asioiden lisääntyessä.

Kuusikko-raporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista asiakastietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Raportteihin sisältyy tilastotietojen lisäksi erillisiä selvityksiä esimerkiksi eri palvelujen organisoinnista tai kunta-kohtaisista suunnitelmista palvelurakenteen muutoksen toteuttamiseksi. Kaupunkien asiantuntijat sopivat tiedonkeruulle mahdollisimman yhdenmukaiset määritelmät, toteuttavat tiedonkeruun käytännössä ja analysoivat tuloksia. Kuusikko-työryhmien sihteerit kokoavat tiedot yhteen ja kirjoittavat ryhmäkohtaiset raportit.

Kuusikon lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveystalveta tuotetaan usealla taholla. Tärkeimmät valtakunnallisen tiedon kerääjät ovat Tilastokeskus, Terveystalveta ja hyvinvoinnin laitos (THL) sekä Suomen Kuntaliitto. Tilastokeskus julkaisee vuosittain tilastoa Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta. THL kokoaa ja tuottaa runsaasti tietoja kuntien sosiaali- ja terveystalveta. Vuosittain THL julkaisee muun muassa Sosiaali- ja terveystalveta alan tilastollisen vuosikirjan sekä raportin Sosiaalimenot ja rahoitus. Suomen Kuntaliitto kerää ja raportoi tietoja suurten kaupunkien terveystalveta kustannuksista. Keskisuurten kaupunkien kustannustietoja julkaistaan myös sosiaalipalvelujen osalta. Kuntaliitto julkaisee muitakin tietoja kuntien taloudesta.(pois)

Kuusikko-tiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot. Työryhmien tiedonkeruuprosessia ja raportoinnin sisältöä voidaan myös tarvittaessa muokata verrattain joustavasti suhteessa valtakunnallisen tason tiedonkeruuseen ja julkaisuihin.

Vuonna 2011 Kuusikko-työryhmiä on seitsemän, ja ne tuottavat yhteensä kahdeksan raporttia. Tässä raportissa tarkastellaan päihdehuollon palveluja.

Päihdehuollon asiantuntijaryhmä perustettiin vuonna 2009. Asiantuntijaryhmä tuotti ensimmäisen raporttinsa vuoden 2008 tiedoista. Tätä ennen päihdehuollon tietoja on koottu aikuissosiaalityön työryhmässä. Kuusikko- kunnat kokosivat vuosina 2005 ja 2006 tietoja

päihdehuollon palveluista aikuissosiaalityön osana. Tiedonkeruu rajoitettiin tällöin selkeimpiin sosiaalitoimen päihdehuollon palvelukokonaisuuksiin, koska kaikkien palvelujen sisällöllinen määrittely ei ollut mahdollista. Ensimmäinen raportti päihdehuollon palveluista tehtiin vuosien 2005–2007 tiedoista (Aila Kumpulainen: Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelut 2005–2007).

Vuosien 2008 ja 2009 tilannetta kuvaavat raportit sisälsivät myös järjestelmäesittelyn, jossa kuvattiin, miten päihdehuollon palvelut on järjestetty ja mitä asioita palveluissa on priorisoitu eri Kuusikko-kunnissa. Kuvauksessa havaittiin suuria eroja palvelujen järjestämisessä ja myös siinä, miten kaupungit ovat määritelleet eri palvelumuodot. Erot näissä määrittelyissä vaikeuttivat ja edelleen vaikeuttavat kaupunkien vertailua. Vuoden 2009 raportissa järjestelmä- ja palveluesittelyä jatkettiin kuvaamalla, millaisia matalan kynnyksen palveluja Kuusikko-kunnissa on tarjolla. Tässä raportissa järjestelmäkuvausta jatketaan kuvaamalla millaisia asiakasmaksukäytäntöjä eri Kuusikko-kunnissa on.

Vuoden 2010 tietoja koskevassa raportissa päihdehuollon palveluihin on sisällytetty A-klinikan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisoasemat, korvaushoito, terveysneuvonta sekä muut avohuollon palvelut, asumispalvelut ja laitoshoido. Vuosilta 2008 ja 2009 on kerätty vastaavat tiedot. Aikaisempien vuosien kokonaissuoritteisiin ja -kustannuksiin korvaushoitoa ja joitakin muita palveluja ei ole laskettu, joten kokonaissuoritteiden ja -kustannusten osalta vain kolmen viimeisen vuoden tiedot ovat vertailukelpoisia.

Vuodelta 2010 on kerätty myös ikäjakauman ja sukupuolen mukaisia tietoja. Samoin on kerätty tiedot ensisijaisesti käytetystä päihteestä. Vain osa Kuusikko-kunnista on pystynyt tuottamaan näitä tietoja.

Päihdehuollon palveluja käyttävät asiakkaat ovat usein moniongelmaisia henkilöitä. Tämä tekee palvelujen luokittelun vaikeaksi. Esimerkiksi asumispalveluissa palvelun tarpeen voi tulkita aiheutuvan joissakin tilanteissa joko asunnottomuudesta, päihdeongelmasta tai mielenterveysongelmasta. Suurimmat erot kaupunkien välillä ilmenevät juuri asumispalvelujen määrittelyssä. Kunnissa on suuria eroja myös siinä, minkä asteista yhteistyötä tehdään mielenterveyspalvelujen ja päihdepalvelujen kesken. Myös tämä tuottaa haasteita palvelujen vertailulle.

Yleisenä linjauksena päihdepalvelujen järjestämisessä Kuusikko-kunnissa on asiakasprosessin tarkentaminen avohuoltopainotteisemmaksi, jolloin mahdollinen kuntouttava laitoshoido tulee nähdä asiakkaan avohoidoa tukevana hoitojaksona. Palvelurakenteen muutos avohoitopainotteisemmaksi tulee huomioida myös henkilöstörakenteessa ja muussa resursoinnissa.

Jo tässä raportissa ja myös tulevien vuosien raporteissa kiinnitetään huomiota uusiin työkäytäntöihin ja hyviin käytäntöihin. Kun uusia työkäytäntöjä kehitetään esimerkiksi peruspalveluihin, on samalla varmistettava, että päihdehuollon erityisosaaminen säilyy.

2 KUUSIKON KUNTIEN PÄIHDEHUOLLON PALVELUJÄRJESTELMÄ VUONNA 2010

Helsinki on ainoa Kuusikko-kunta, jossa sosiaali- ja terveystalvetuja ei ole yhdistetty samaan organisaatioon. Helsingissä päihdepalvetut kuluvat sosiaalitoimeen ja muissa kunnissa sosiaali- ja terveystalvetuluihin. Oulussa ja Espoossa on yhdistetty mielenterveys- ja päihdepalvetut. Päihdepalvetujen organisoinnissa Tampereen ja Oulun tilaaja-tuottaja – mallit eroavat ehkä eniten muiden kaupunkien organisaatioista.

Helsinki

Helsingissä päihdepalvetut kuuluvat sosiaaliviraston Aikuisten palvetujen vastuualueelle ja Lapsiperheiden vastuualueelle (nuorten palvetut). Helsingin linjauksena on avohoitopainotisuus ja joustava monituottajamailli. Malli nojaa elinvoimaisiin omiin palvetuihin ja sosiaaliviraston lähellä oleviin kumppaneihin.

Sosiaaliviraston päihdehuollon rakennemuutos jatkui vuonna 2010. Avohuoltoa kehitettiin luomalla A-klinikoille strukturoitu hoitomalli ja monipuolistamalla hoitovalikkoa. A-klinikoiden aluerajat poistuivat ja huumeidenkäyttäjien matalankynnyksen palvetujen saatavuutta lisättiin. Läntisellä A-klinikalla aloitti vuoden alussa avokuntoutusosasto. Osasto antaa periodimaista yksilö- ja perhekuntoutusta päihdeongelmaisille, jotka tarvitsevat perinteistä avohoittoa tukevampaa hoittoa, mutteivät koe hyötyvänsä laituskuntoutuksesta tai se ei sovellu heille. Korvaushoidon arviointitoiminta siirtyi HUSilta 1.9.2010 sosiaaliviraston palvetustrategian mukaisesti pääosin omaksi toiminnaksi. Toiminta sulautettiin osaksi Huumeiklinikon työtä. Syksyllä käynnistettiin Helsingin kaupungissa sosiaaliviraston ja terveystalvetkeskuksen yhteistyönä Terveystalvetasema kuntalaisen käyttöliittymänä -hanke. Hankkeen myötä päihdetyön osaamista vahvistettiin perusterveydenhuollossa siirtämällä A-klinikoiden työntekijöitä hankkeen ajaksi terveystalvetasemille. Tarkoituksena on päihdetyön osaamisen vahvistaminen perusterveydenhuollossa ja näin varhaisempi puuttuminen päihdeongelmaan.

Espoo

Espoossa on yhdistetty sosiaali- ja terveystoimi. Mielenterveys- ja Päihdepalvetut (MtP) kuuluvat terveystalvetujen tulosityksikköön. Palvetut jakautuvat akuuttivaiheeseen, hoitovaiheeseen ja tukivaiheeseen. Tavoitteena on integroida mielenterveys- ja päihdepalvetut sekä organisatorisesti että käytännön tasolla. Mielenterveys- ja Päihdepalvetukeskus Empun toiminta käynnistyi Espoon Tiistilässä huhtikuussa 2010. Empusta on kattavampi kuvaus raportin luvussa 5.

Vantaa

Vantaalla päihdepalvetut kuuluvat perhepalvetujen tulosalueelle. Päihdepalvetut on tiiviisti verkottunut perhepalvetujen muiden tulosityksiköiden kanssa (lastensuojelun avohuolto, sijaishuolto, aikuissosiaalityö, psykososiaaliset palvetut ja ennaltaehkäisevä terveystalvethuolto). Vantaa tuottaa päihdehuollon erityispalvetut omana toimintana lukuun ottamatta kuntouttavaa laitoshoittoa. Myös asumispalvetuja hankitaan ostopalvetutena omien palvetujen lisäksi. Laitoshoidon osuus kokonaiskustannuksista on pienentymässä, kun palveturakennemuutosta on lähdetty viemään suunnitelmallisesti avohoidon ja asumispalvetujen kehittämisen suuntaan.

Vuonna 2010 korvaushoito tuotettiin lähes kokonaan omana toimintana huumehoitoklinikalla. Korvaushoidon eri vaiheiden tavoitteet ja sisällöt täsmennettiin. Kotona tapahtuva katkaisuhoido ja jälkikuntoutus otettiin käyttöön uutena avohoidon palvelumuotona. Kotiin vietävän päihdetyön myötä päihdekuntoutukseen on hakeutunut enemmän ikääntyneitä päihteiden käyttäjiä ja naisia kuin päihdepalveluissa muuten keskimäärin. Myös yhteistyön rakentamisen tarve päihdepalvelujen ja vanhustenhuollon sairaalapalvelujen ja kotihoidon kesken on korostunut vuoden 2010 aikana.

Turku

Turun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät 1.1.2009 ja johtamisessa otettiin käyttöön sopimusohjaus. Sosiaali- ja terveystoiminta kokonaisuutena johtaa peruspalvelujohtaja. Kuntalainäkökulmaa edustavat ydinprosessit, joissa ”tilaajina” toimivat palvelujohtajat. Palvelujen tuotannosta vastaavat palvelutuotantojohtaja ja tulosaluejohtajat.

Päihdepalvelut kuuluvat sosiaali- ja terveystoimintaan ja sosiaalitoiminnan erityispalvelut vastaavat mm. päiväkeskuspalvelujen, asumispalvelujen, A-klinikan polikliinisten palvelujen ja katkaisu- ja vieroitushoitopalvelujen sekä kuntoutumishoitopalvelujen järjestämisestä. Ostopalveluina hankittavia palveluja ovat Turun A-klinikkatoimen palvelut sekä päihdehuollon kuntoutumishoitopalvelut. Päihdehuollon asumispalveluja hankitaan ostopalveluina omien palvelujen lisäksi. Erikoissairaanhoidon kuuluva päihdepsykiatrian yksikkö vastaa päihdepsykiatrian osaston toiminnasta sekä päihdepsykiatrian poliklinikan ja korvaushoitopoliklinikan toiminnasta.

Tampere

Tampereen kaupungissa on tilaaja- tuottaja organisaatiomalli. Tilaajan organisaatioon kuuluu päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakasohjausyksikkö Loisto, joka koordinoi palvelujen hankintaa ja neuvoo palvelujen tuottajia ja sosiaalitoimintajoukkoja.

Oulu

Oulussa toteutetaan tilaaja-tuottaja-organisaatiomallia ja päihdepalvelut kuuluvat yhdistettyyn mielenterveys- ja sosiaalipalvelujen palvelualueeseen. Päihdepalvelut järjestetään avohuoltopainotteisesti ja lähes kokonaan kaupungin oman tuotannon tuottamina palveluina. A-klinikan ja nuorisoasema Redi 64:n työntekijät on nimetty myös alueellisiin psykiatriisiin tiimeihin ja he tekevät säännöllistä yhteistyötä perusterveydenhuollon kanssa. Vuoden 2010 alusta siirtyi ehkäisevän päihdetyön toiminta hallinnollisesti terveydenhuollon vastuualueelle, tavoitteena vahvistaa perusterveydenhuollon terveyden edistämistä ja ehkäisevää työtä.

3 PÄIHDEHUOLLON KOKONAISUUS JA ERI PALVELUT 2010

Kaupunkien välistä vertailua on vaikeuttanut ja edelleen vaikeuttaa erot palvelujen organisoimisessa ja tilastoinnissa. Erityisesti Helsingin asumispalvelutiedot eivät ole olleet vertailukelpoisia muiden Kuusikko-kuntien tietojen kanssa. Syynä tähän on ollut se, että Helsingissä päihdehuollon budjettiin sisältyy vain osa niistä asumispalveluista, joiden asukkaat ovat pääosin päihdeongelmaisia. Tässä raportissa vertailukelpoisuutta on parannettu siten, että päihdehuollon budjettiin sisältyvien asumispalvelujen lisäksi Helsingin tietoihin on

sisällytetty palvelut, joiden asukkaista suuri osa on päihdeongelmaisia. Tällöin on kyse laajan määritelmän mukaisista tiedoista.

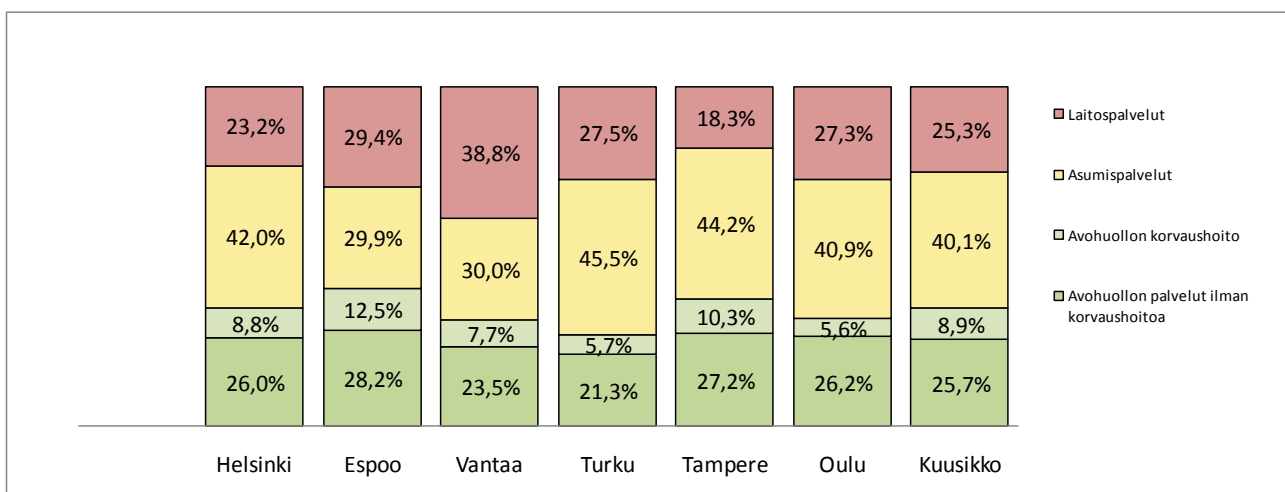
Kun käytetään laajan määritelmän mukaisia tietoja Helsingin asumispalveluista, vuoden 2010 luvut eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2008 ja 2009 lukuihin mm. kokonaiskustannusten, kustannusten jakautumisen eri palveluihin ja asukaskohtaisten kustannusten suhteen. Myöskään asumispalveluja koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin. Tästä syystä raportissa käytetään myös suppean määritelmän mukaisia tietoja Helsingin päihdehuollon asumispalveluista. Tällöin Helsingin asumispalvelut on otettu mukaan samassa laajuudessa kuin vuosina 2008 ja 2009. Näiden lukujen käyttö mahdollistaa monien tietojen osalta vertailukelpoisuuden vuosien 2010, 2009 ja 2008 tietojen välillä. Vertailutilanteesta ja asiayhteydestä riippuen raportissa käytetään sekä laajan että suppean määritelmän mukaisia tietoja Helsingin asumispalveluista.

Kun käytetään asumispalvelujen suppean määritelmän mukaisia tietoja, päihdehuollon kokonaiskustannukset Helsingissä olivat 32,4 miljoonaa euroa vuonna 2010. Laajaan määritelmään perustuvat kokonaiskustannukset olivat 50,7 miljoonaa euroa. Helsingin päihdehuollon kokonaiskustannukset nousevat 56,7 %, kun käytetään laajan määritelmän mukaisia tietoja. Vastaavasti koko Kuusikossa suppeaan määritelmään perustuvien tietojen mukaiset päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat 79,8 miljoonaa euroa vuonna 2010. Kun Helsingin asumispalveluista käytetään laajan määritelmän mukaisia tietoja, Kuusikon kokonaiskustannukset olivat 98,1 miljoonaa euroa vuonna 2010. Kuusikon kokonaiskustannukset nousevat 22,9 %, kun käytetään laajaa määritelmää.

3.1 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin

Eri toimintojen osuudet päihdehuollon kokonaiskustannuksista vaihtelivat kunnittain (Kuvio 1). Asumispalvelujen osuus kokonaiskustannuksista oli suurin Turussa ja pienin Espoossa sekä Vantaalla. Laitoshoitoon käytettiin suhteellisesti eniten rahaa Vantaalla ja vähiten Tampereella. Kustannustietojen perusteella Espoon päihdehuolto oli kaikkein avohoitoipainotteisinta. Kun tarkastellaan avohoitoon palvelujen kustannuksia ilman korvaushoitoa, avohoitoon osuudessa kokonaiskustannuksista ei ollut kovinkaan suuria eroja kuntien välillä.

Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusten jakautuminen eri palveluihin 2010 (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä)

Avohuollon korvaushoitokustannukset ilman erikoissairaanhoidon päihdekliniikoiden kustannuksia olivat Kuusikon tasolla 8,9 % (8,7 miljoonaa euroa) päihdehuollon kokonaiskustannuksista. Suhteellisesti eniten rahaa korvaushoittoon meni Espoossa ja vähiten Oulussa. Korvaushoidon osuus avopalvelujen kokonaiskustannuksista Kuusikon tasolla oli 25,7 %.

Taulukko 1. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2008 - 2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa (Helsingin asumispalvelut suppea määritelmä)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos %
2008	35,3	11,9	10,6	10,7	14,1	4,1	86,6	
2009	34,1	11,3	9,9	10,6	14,1	4,3	84,4	-2,5
2010	32,4	10,6	9,4	9,5	13,8	4,0	79,8	-5,5

Kun tiedot perustuvat Helsingin asumispalvelujen laajaan määritelmään, kokonaiskustannukset Helsingissä olivat 50,7 miljoonaa ja koko Kuusikossa 98,1 miljoonaa euroa vuonna 2010.

Kuusikko-kunnat käyttivät päihdehuollon palveluihin kaikkiaan 79,8 miljoonaa euroa vuonna 2010. Vuonna 2009 kustannukset olivat 84,4 miljoonaa euroa, joten kustannukset vähenivät 5,5 %. Vuodesta 2008 vuoteen 2009 vähennystä tapahtui 2,5 %, joten päihdehuollon kokonaiskustannuksissa on tapahtunut huomattavaa vähennystä vuodesta 2008 lähtien.¹

Kaikissa Kuusikko-kunnissa tärkein kustannusten vähenemiseen vaikuttanut tekijä on ollut palvelurakenteessa tapahtunut muutos, joka on merkinnyt yleensä sitä, että laitoshoidon tilalle on tarjottu asumispalveluja ja intensiivistä avohoitoa. Myös asumispalveluissa on menty kevyempään suuntaan, jolloin päihdehuollon asumispalveluja tarvitsevia asiakkaita on ohjattu yhä enenevässä määrin kevyemmän tuen piiriin. Monissa kunnissa käytössä oleva keskitetty hoitoonohjaus on ollut yhtenä tekijänä vaikuttamassa siihen, että asiakkaita on pystytty ohjaamaan kevyemmän tuen piiriin. Myös laitostuntoutusajat ovat lyhentyneet.

Helsingin pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma on lisännyt päihdeongelmaisten asumispalvelujen määrää. Muutos ei näy päihdehuollon kokonaiskustannusten kasvuna, koska Helsingissä pitkäaikaisasunnottomuuden menot kohdentuvat sosiaalihuoltolain mukaiseen asumisen kustannuksiin.

Espoossa kokonaiskustannusten väheneminen selittyy pitkälti siirtymisestä raskaista päihdehuollon laitospalveluista kevyempiin palvelumuotoihin. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen sosiaalityön tiimin rooli ja sosiaalityöntekijöiden palveluohjauksellinen työote ovat myös tehostaneet asiakkaiden kuntoutusprosesseja. Sosiaalityöntekijät varmistavat, että asiakas saa tarvittavat tukitoimet koko kuntoutusprosessin ajan aina akuuttivaiheesta tukivaiheeseen saakka.

¹ Kuusikko-kuntien kokonaiskustannukset ilman Helsingin tietoja vähenivät 1,9 % vuosina 2008–2009 ja 5,7 % vuosina 2009 – 2010, joten Helsingin tietojen poisjättäminen ei vaikuta kovinkaan paljon kokonaiskustannuksissa tapahtuviin muutoksiin.

Vantaalla kustannusten alenemiseen pääasiallisena syynä on ollut ostopalveluna hankittujen asumispalvelujen ja kuntouttavan laitoshoidon käytön väheneminen. Asumispalvelua on omana toimintana määrällisesti lisätty. Kustannusten vähenemisestä huolimatta päihdepalvelujen eri asiakkaiden kokonaismäärä on lisääntynyt.

Turussa päihdehuollon kuntouttava ja vaativa kuntouttava laitoshoido kilpailutettiin vuonna 2009 ja uudet palveluntuottajat olivat käytössä 1.4.2010 alkaen. Tämä hidasti hoitoonohjausta alkuvuonna, asiakasmäärät laskivat ja hoitoajat lyhenivät 56 vuorokautteen/asiakas vuonna 2010. Tämän seurauksena päihdehuollon kuntoutushoidon menot vähenivät 43 %:lla edellisestä vuodesta.

Turussa päihdehuollon kokonaiskustannusten vähenemiseen on vaikuttanut myös tuetun asumisen määrällinen lisääminen asumispalveluissa (TALK, Tuetun asumisen lisäämis- ja kehittämishanke) ja osaksi tämän toiminnan seurauksena asiakkaiden ohjaaminen kevyemmän tuen piiriin. Tuetussa asumisessa asiakas on vastannut itse vuokra- ja ateriamenoistaan.

Tampereella kokonaiskustannuksissa on mukana pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen asumispalvelut, joissa asuu osittain myös mielenterveyskuntoutujia. Tampereen palveluista suurin osa ostetaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Oma tuotantoa on ainoastaan asumispäivystystoiminta, selviämisen- ja katkaisuhuoltoasema sekä Palhoniemen huoltokodin toiminta. Tampereella painopisteenä on ollut kevyempi tukiasuminen ja tuettu asuminen, joka on lisääntynyt noin 31 % vuodesta 2009 vuoteen 2010. Samalla kuntouttavan laitoshoidon tarve on vähentynyt.

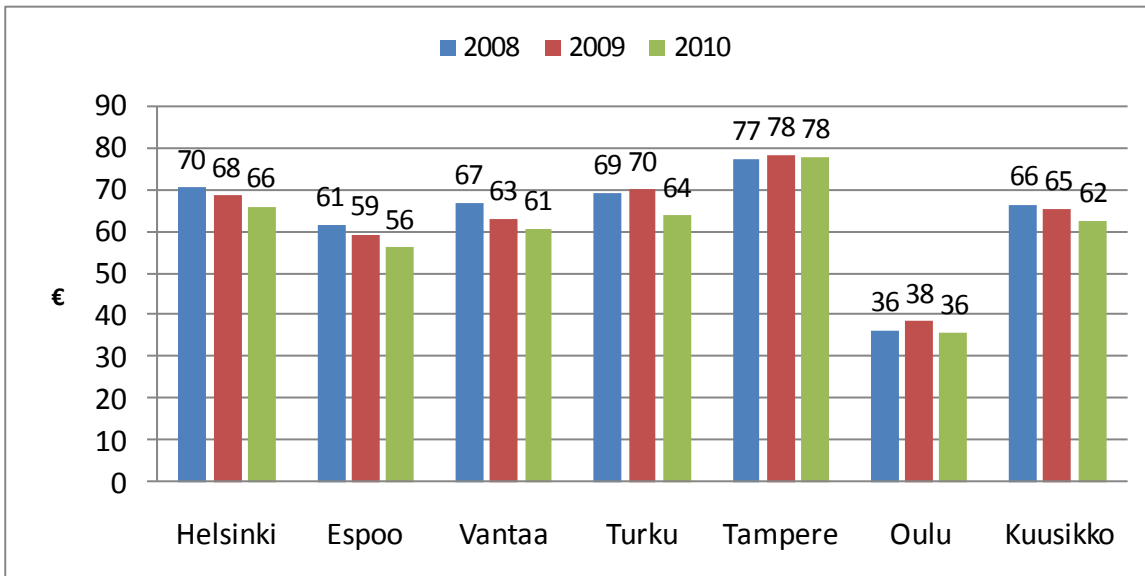
Oulussa päihdehoidon avo- ja laitoshoidon palvelut, mukaan lukien korvaushoito, tuotetaan lähes kokonaan kunnan omana toimintana.

Oulussa päihdehuollon kustannusvaikuttavuuden lisääntyminen näkyy siten, että päihdehoidon saatavuus on parantunut, vaikka merkittävää resurssilisäystä päihdepalveluihin ei ole tehty. Avopäihdepalvelujen asiakasmäärä on kasvanut vuoden 2010 aikana 5 % vuoteen 2009 verrattuna. Edelliseen vuoteen verrattuna avohoidon käynnit ovat pysyneet kokonaisuudessaan samalla tasolla, päihdehuollon asumispäivät ja laitoshoidon vuorokaudet ovat lisääntyneet.

Asukasta kohden lasketut kokonaiskustannukset

Päihdehuollon palvelujen kustannukset olivat keskimäärin 62 euroa 18 vuotta täyttäneellä asukasta kohti vuonna 2010 ja 65 euroa vuonna 2009 (Kuvio 2). Melkein kaikissa kunnissa asukasta kohti lasketut kustannukset ovat jonkin verran pienentyneet vuosina 2009 – 2010. Oulussa asukasta kohden lasketut kustannukset olivat huomattavasti pienemmät kuin muissa kunnissa.

Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden (euroa) (Helsingin asumispalvelut suppea määritelmä)

Kun tiedot perustuvat Helsingin asumispalvelujen laajaan määritelmään, kustannukset 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohti olivat Helsingissä 103 euroa ja koko Kuusikossa 77 euroa.

3.2 Asiakkaat

Päihdehuollon koko asiakasmäärää (henkilötunnus kertaalleen) ei saada kaikissa kaupungeissa selville nykyisistä tietojärjestelmistä. Asiakkaiden tilastointi tehdään useimmiten palvelukohtaisesti tai palvelujen sisällä jopa yksiköittäin. Eniten asiakkaita oli A-klinikoilla ja nuorisoasemilla, joissa vuonna 2010 palveltiin 15 729 asiakasta. Vuonna 2009 asiakkaita oli 15 363. Päihdehuollon laitospalveluissa asiakkaita oli 7260 vuonna 2010 ja 7 601 vuonna 2009. Asumispalveluissa oli 3 126 asiakasta vuonna 2010 ja 3 206 asiakasta vuonna 2009.² (Liite 3)

Kuntien vastuulla olevia korvaushoidon asiakkaita oli Kuusikko-kunnissa 1 045 vuonna 2010 ja 962 vuonna 2009. Korvaushoidon asiakkaat saavat lääkeseurauksensa hoitopaikoista tiiviillä ja jopa päivittäisillä käynneillä vuosien ajan, mikä kuormittaa hoitojärjestelmää paljon. Korvaushoitoa lukuun ottamatta päihdehuollon asiakkaiden lukumäärä on jonkin verran laskenut vuosina 2008 – 2009.

² Helsingin asumispalveluista on tässä käytetty suppeaa määritelmää. Kun tiedot perustuvat suppeaan määritelmään, Helsingin päihdehuollon asumispalveluissa oli 392 asukasta vuonna 2010. Laajan määritelmän mukaisissa tiedoissa asukkaiden määrä oli 2 598.

Asiakkaat ikäjakauman ja sukupuolen mukaan

Tarkkoja tietoja (henkilötunnus kertaalleen) asiakkaiden ikäjakaumasta, sukupuolesta ja päihteiden käytöstä on saatavissa vain kolmesta kunnasta: Helsingistä, Vantaalta ja Oulusta. Seuraavat tarkastelut perustuvat näiden kuntien tietoihin.³

Taulukko 2. Päihdepalvelujen käyttäjät ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan vuonna 2010 (Helsingin, Oulun ja Vantaan tiedot summattuina)

Ikäryhmät	Yhteensä	Joista naisia	Naisten osuus (%)	Ikäryhmän osuus asiakkaista (%)
alle 18-vuotiaat (nuorisoasemien asiakkaat)	619	207	33,4	6,5
18-24-vuotiaat	868	345	39,7	9,1
25-64-vuotiaat	7 679	2 571	33,5	80,3
yli 64-vuotiaat	391	172	44,0	4,1
Asiakkaat yhteensä (hetu kertaalleen)	9 431	3 295	34,9	

Kolmen kunnan tietojen perusteella päihdehuollon asiakkaista 80 % kuuluu ikäryhmään 25–64-vuotiaat (Taulukko 2). Asiakkaista alle 25-vuotiaita oli n. 16 %. Helsingin tiedoista puuttuu juuri tähän ikäryhmään kuuluvia ostopalveluasiakkaita, joten todellisuudessa tämän ikäryhmän prosenttiosuus on hieman suurempi ja vastaavasti muiden ikäryhmien osuus jonkin verran pienempi. Yli 64-vuotiaita oli asiakkaista n. 4 %. Naisten osuus asiakkaista oli n. 35 %.

Päihteiden käyttö

Koska Helsingin, Vantaan ja Oulun päihteiden käyttöä koskevat tiedot perustuvat jossain määrin erilaiseen luokitteluun, kolmen kaupungin summataulukkoa ei kannata esittää.

Taulukko 3. Asiakkaiden prosenttiosuudet kaikista asiakkaista viiden ensisijaisesti käytetyn päihteen mukaan Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa vuonna 2010

Kunta	Alkoholi (%)	Buprenorfiini (%)	Rauhoittavat lääkkeet (%)	Kannabis (%)	Amfetamiini (%)
Helsinki	66,8	7,9	6,1	5,3	5,5
Vantaa	65,3	12,9	5,1	6,7	4,9
Oulu	67,2	15,2	2,9	3,8	3,1

Asiakkaista n. 66 %:lla ensisijainen päihde oli alkoholi (Taulukko 3). Buprenorfiini oli toiseksi yleisin päihde. Buprenorfiinia ensisijaisena päihteenään käyttävien osuus asiakkaista oli Helsingissä n. 8 %, Vantaalla n. 13 % ja Oulussa n. 15 %. Kolmanneksi käytetyin päihde oli rauhoittavat lääkkeet. Kannabis ja amfetamiini olivat lähes yhtä yleisiä päihteitä kuin rauhoittavat lääkkeet. Muita ensisijaisesti käytettyjä päihteitä olivat muun muassa: heroini, kipulääkkeet, kokaiini ja liuotinaineet. Ryhmään ”muu riippuvuus” kuuluvat muun muassa peliriippuvaiset. Helsingissä tähän ryhmään kuului 1,8 %, Vantaalla 2,7 % ja Oulussa 6,3 % asiakkaista.

³ Helsingin tiedoista puuttuu osa ostopalveluja käyttäneistä asiakkaista.

Mahdolliset erot kuntien välisessä alkoholin kokonaiskulutuksessa saattaisivat osaksi selittää kuntien päihdepalveluissa, päihdehaitoissa ja asiakasmäärissä ilmeneviä eroja. Kuntatasolla tapahtuneesta alkoholin kokonaiskulutuksesta ei ole kuitenkaan saatavissa luotettavia tietoja. Vain kunnassa myydyin alkoholin määrä tiedetään, eikä se anna varmaa tietoa, mikä on kunkin kunnan alkoholin kokonaiskulutus. Tämä johtuu siitä, että kulutus jakaantua tilastoituun ja tilastoimattomaan kulutukseen. Ilman erillisiä tutkimuksia ei tiedetä, mikä on kunkin kunnan todellinen alkoholin kokonaiskulutus.⁴ Esimerkiksi Espoossa alkoholia (100 %:n alkoholina asukasta kohti) myytiin kaksi litraa vähemmän kuin Vantaalla ja Helsingissä (Alaviite 4). Ei ole kuitenkaan todennäköistä, että Espoon todellinen kokonaiskulutus eroaisi näin paljon Vantaan ja Helsingin kulutuksesta.

Vuonna 2010 alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 100-prosenttisena alkoholina koko maan tasolla 10,0 litraa asukasta kohti eli 2,1 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kokonaiskulutus väheni kolmatta vuotta peräkkäin. Alkoholin kokonaiskulutus on kuitenkin edelleen korkealla tasolla, jolle se nousi vuoden 2004 alkoholiveronalennuksen ja tuontirajoitusten poistamisen jälkeen. (Alkoholijuomien kokonaiskulutus 2010. Tilastoraportti 16/2011 24.5.2011. Terveystieteiden tutkimuskeskus.)

4 PÄIHDEHUOLLON ERI PALVELUT

4.1 Polikliiniset palvelut (A-klinikat ja nuorisoasemat)

Päihdehuollon polikliiniset palvelut ovat päihdehuoltolain mukaista erityispalvelua, joihin liittyy vapaaehtoisuuteen perustuvaa neuvonta-, tutkimus- ja hoitopalvelua. Päihdehuollon avopalveluissa on perinteisten A-klinikkapalvelujen lisäksi kehitetty erilaisia laitos- ja avopalvelujen välimaastoon sijoitettavia palveluja kuten jalkautuvia, intensiivisiä ja kotiin vietäviä palveluja.

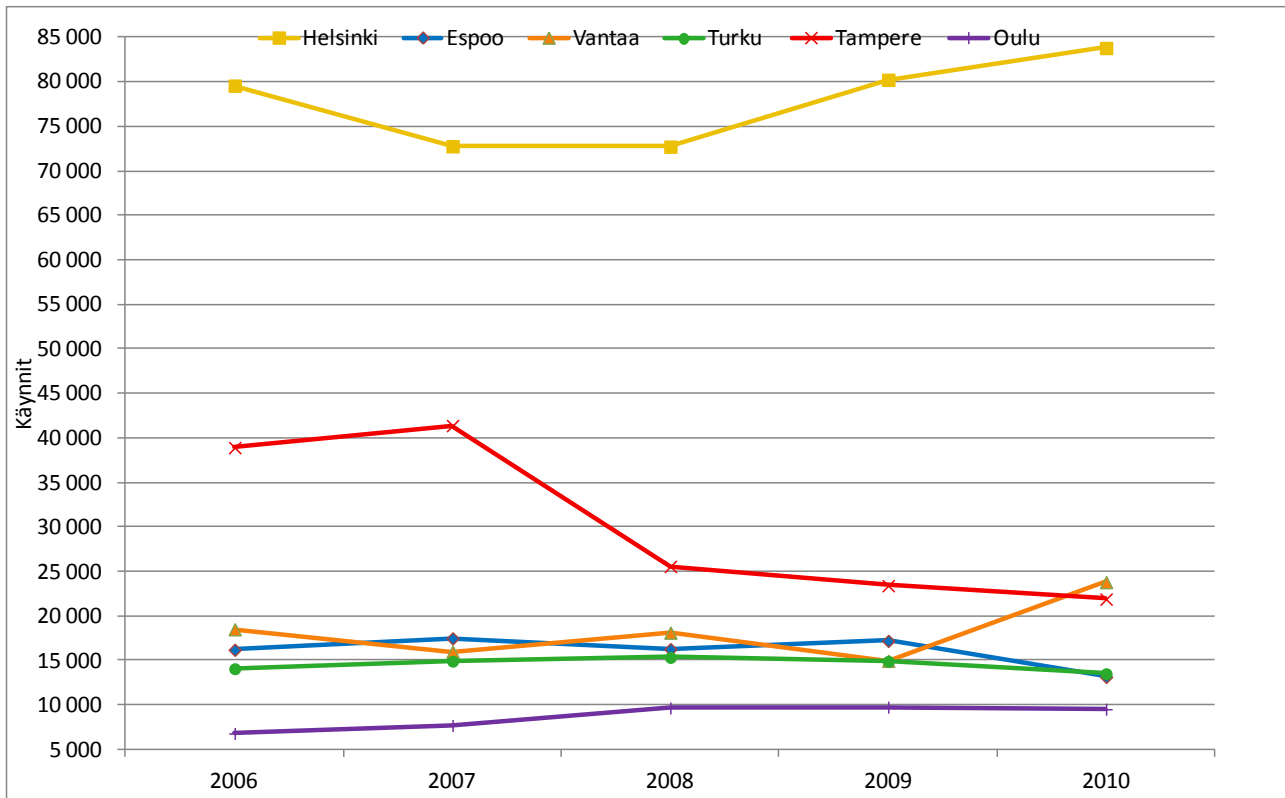
Käyntejä A-klinikoille ja nuorisoasemille tehtiin noin 165 600 vuonna 2010 ja noin 160 000 vuonna 2009. Käyntien lukumäärä on noussut n. 3,3 % vuosina 2009–2010. (Liite 3) Vantaa ja Helsinki olivat ainoita kuntia, joissa polikliinisten palvelujen käyntien lukumäärä ei vähentynyt vuosina 2009–2010. (Kuvio 3) Huumehoitoklinikoiden käynnit ilman korvaushoitokäyntejä sisältyvät Vantaan ja Helsingin käynteihin.

Helsingissä aloitti vuoden 2010 alussa Läntisen A-klinikan avokuntoutusyksikkö. Avokuntoutuksen käynnit ja kustannukset sisältyvät polikliinisen toiminnan tietoihin. Myös ostopalveluna hankitut avokuntoutusjaksot Helsingin Diakonissalaitoksen Päiväosastolta sisältyvät polikliinisen toiminnan tietoihin.

⁴ Alkoholijuomien myynti vuonna 2010 (100 %:n alkoholina asukasta kohti)

Helsinki	9,3
Espoo	6,2
Vantaa	8,3
Turku	9
Tampere	8,6
Oulu	8,5

Kuvio 3. Polikliinisten palvelujen käynnit vuosina 2006 – 2010

Taulukko 4. Käynnit per asiakas polikliinisissa palveluissa vuonna 2010

HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
11,6	6,4	15,7	9,9	9,9	6,8	10,5

Asiakas kävi keskimäärin 10,5 kertaa polikliinisissa palveluissa vuonna 2010. Erot keskimääräisten käyntien lukumäärissä eivät olleet kovinkaan suuria eri Kuusikko-kuntien välillä. Vähiten asiakaskohtaisia käynntejä oli Espoossa ja eniten Vantaalla. (Taulukko 4)

Espoossa polikliinisten käyntien määrä väheni vuodesta 2009 vuoteen 2010. Tämä selittyy Empun avokuntoutusosaston vähäisillä käyntimäärillä 2010. Avokuntoutusosasto aloitti toimintansa huhtikuussa 2010, mutta asiakasmäärä alkoi kasvaa vasta syksyllä 2010.

Oulussa päihdehoidon polikliinisissa käynneissä on mukana päihdepäivystyskäynnit, arviointijaksot sekä varsinaiset avohoitokäynnit. Arviointijaksot sisältävät 2-5 käyntiä asiakasta kohden ja päihdepäivystys on kerta luonteista työtä. Päivystystyöhön osallistuu koko henkilökunta, mikä laskee pitkissä hoitosuhteessa olevien asiakkaiden käyntimääriä. Luku ei sisällä polikliinisiä korvaushoitokäynntejä.

Taulukko 5. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2006 – 2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Muutos %
2006	9,8	0,9	1,7	1,3	2,2	0,8	16,7	-0,2%
2007	8,5	0,9	1,5	1,3	2,2	0,9	15,3	-8,5%
2008	9,1	0,9	1,5	1,3	1,9	0,8	15,5	1,5%
2009	9,6	0,9	1,5	1,3	1,8	1,1	16,3	4,9%
2010	9,6	1,3	1,8	1,2	1,8	1,0	16,6	2,2%

Polikliinisten palvelujen kustannuksissa ei ole tapahtunut suurta muutosta vuodesta 2009 vuoteen 2010 (Taulukko 5). Espoossa polikliinisten palvelujen kustannukset ovat nousseet. Kustannusten nousun selittää Espoon Mielenterveys- ja Päihdepalvelukeskus Empun avokuntoutusosaston perustaminen huhtikuussa 2010.

Turussa kustannusten aleneminen polikliinisissä palveluissa johtui siitä, että sosiaali- ja terveystoimi tarkensi ostopalvelusopimuksessa ostamiensa palveluja Turun A- klinikkatoimelta kustannustehokkuuden aikaansaamiseksi. Säästääkseen toimintakustannuksissa Turun A-klinikkatoimi supisti palvelujaan kesällä 2010.

Oulussa ehkäisevä päihdetyö siirrettiin vuoden 2010 alusta perusterveydenhuollon toiminnaksi. Aikaisempina vuosina ehkäisevän työn kustannukset sisältyivät päihdehuollon polikliinisten palveluihin, joten vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään.

Taulukko 6. Kustannukset per käynti polikliinisissä palveluissa (euroa) vuonna 2010

HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
114,4	96,7	74,8	88,6	80,8	106,1	100,3

A-klinikka- ja nuorisoasemakäynnin keskimääräinen kustannus vuonna 2010 oli 100,3 ja 98,2 euroa vuonna 2009. Vähiten poliklinikkakäynti maksoi Vantaalla ja eniten Helsingissä. (Taulukko 6)

4.2 Päihdehuollon kuntouttavat asumispalvelut

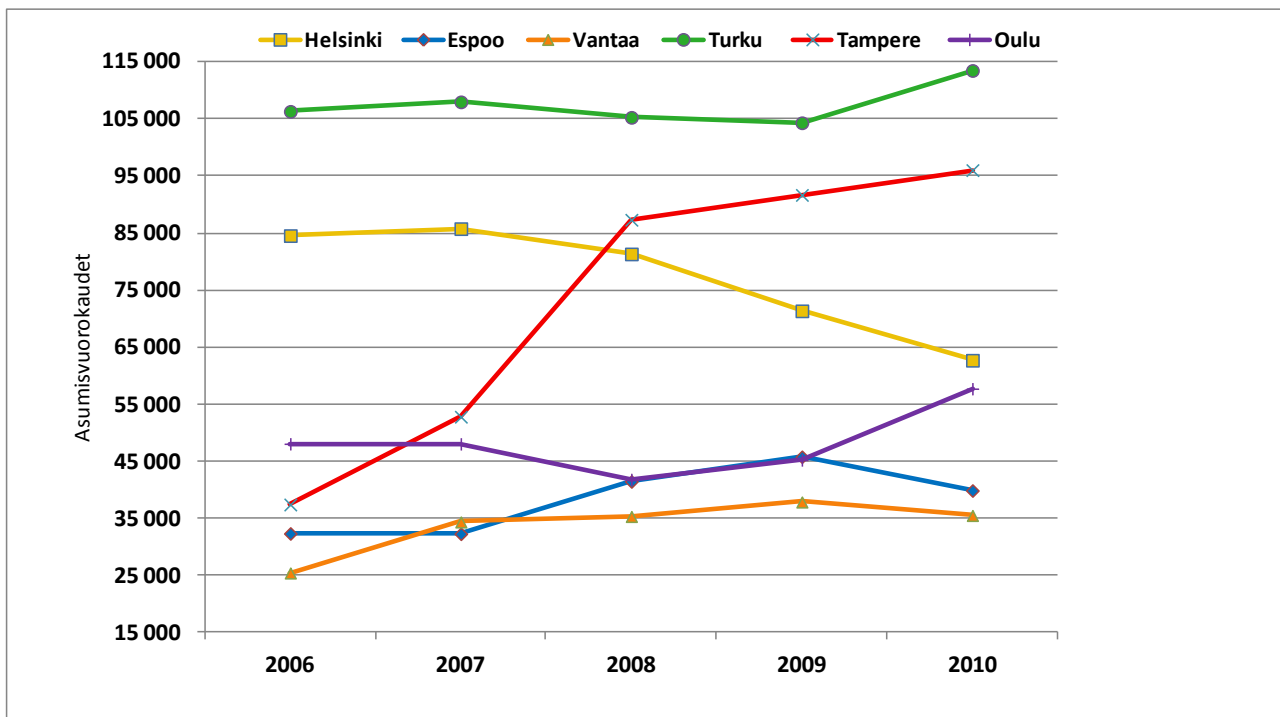
Päihdehuollon asumispalveluissa tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan kuntoutumista tukeva asumismuoto. Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen sekä tukeminen päihteettömyyteen ja ohjaaminen palvelujen piiriin.

Päihdehuollon kuntouttavien asumispalvelujen vuorokaudet nousivat hieman. Asumisvuorokausia oli noin 405 000 vuonna 2010 ja noin 396 000 vuonna 2009. Vuonna 2010 päihdehuollon asumispalveluja käyttävien asiakkaiden määrä oli noin 3 100 ja vuonna 2009 noin 3 200. (Liite 3)⁵ Espoossa ja Vantaalla asumisvuorokausien määrä kääntyi laskuun

⁵ Helsingin asumispalveluista on tässä käytetty suppeaa määritelmää. Kun tiedot perustuvat suppeaan määritelmään, Helsingin päihdehuollon asumispalveluissa oli 62 711 asumisvuorokautta vuonna 2010. Laajan määritelmän mukaisissa tiedoissa asumisvuorokausien määrä oli 476 513. Suppean määritelmän mukaisissa tiedoissa Helsingin päihdehuollon asumispalveluissa oli 392 asukasta vuonna 2010 ja laajan määritelmän mukaisissa tiedoissa asukkaiden määrä oli 2 598.

vuosina 2009–2010. Sen sijaan Turussa, Tampereella ja Oulussa asumisvuorokausien lukumäärä vielä nousi vuodesta 2009 vuoteen 2010. (Kuvio 4)

Kuvio 4. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2006 – 2010 (Helsingin asumispalvelut suppea määritelmä)⁶

Tampereella asumispalvelujen asumisvuorokausissa on tapahtunut eniten nousua. Tampereella aloitti vuonna 2008 uusi 51-paikkainen Vuohenojan palvelutalo. Myös osa silloisen Ensisuoja- ja kuntoutuskodin asumisvuorokausista siirrettiin tilastoinnissa asumispalveluihin. Vuodesta 2009 alkaen Tampere on ollut voimakkaasti mukana pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa.

Yhtä asiakasta kohti asumisvuorokausia kertyi keskimäärin 130 vuoden 2010 aikana. Eniten asumisvuorokausia yhtä asukasta kohti kertyi Oulussa ja vähiten Vantaalla. (Taulukko 7)

Taulukko 7. Asumisvuorokaudet per asiakas päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2010 (Helsingin asumispalvelut suppea määritelmä)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2010	160	135	85	143	103	191	130

Kun tiedot perustuvat Helsingin asumispalvelujen laajaan määritelmään, asumisvuorokaudet asukasta kohti olivat Helsingissä 183 ja koko Kuusikossa 154.

⁶ Espoossa hajasijoitettujen tukiasuntojen suoritteet tilastoidaan käynteinä, mikä pienentää asumispalveluvuorokausien määrää.

Päihdehuollon kuntouttavien asumispalvelujen kokonaiskustannukset olivat 21 miljoonaa euroa vuonna 2010. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 8,7 %. (Taulukko 8) Kokonaiskustannuksissa tapahtuneen vähennyksen selittää Helsingissä tapahtunut kustannusten väheneminen, joka johtuu osaksi siitä, että päihdehuollon budjettiin aikaisemmin kuuluneita palveluja (suppean määritelmän mukaiset asumispalvelut) on edelleen siirretty muihin palveluihin. Vuonna 2008 Tervalammen kartanon kuntoutuskeskuksen asumisyhteisö päätettiin lakkauttaa niin, ettei yhteisöön sijoitettu enää uusia asiakkaita ja vanhoille alettiin etsiä uusia asumisratkaisuja osana pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa. Asumisyhteisön kustannukset noin 1,0 milj. euroa sulautettiin vasta vuoden 2009 jälkeen laituskuntoutuksen kuluihin. Kun kokonaiskustannusten muutoksessa vuodesta 2009 vuoteen 2010 ei oteta huomioon Helsingin tilannetta, muiden Kuusikko-kuntien kustannukset olivat samat vuosina 2009 ja 2010.

Taulukko 8. Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset vuosina 2006 – 2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa (Helsingin asumispalvelut suppea määritelmä)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos %
2006	6,3	1,1	1,7	5,2	2,2	1,6	18,1	
2007	5,1	2,0	2,7	4,7	4,3	1,6	20,5	13,0%
2008	5,2	2,8	3,2	5,0	5,6	1,6	23,4	14,4%
2009	5,0	3,1	3,0	4,4	5,8	1,7	23,0	-1,6%
2010	2,9	3,2	2,8	4,3	6,1	1,6	21,0	-8,7%

Kun tiedot perustuvat Helsingin asumispalvelujen laajaan määritelmään, kokonaiskustannukset Helsingissä olivat 21,3 miljoonaa euroa vuonna 2010 ja koko Kuusikossa 39,4 miljoonaa euroa.

Espoossa päihdehuollon kuntouttavat asumispalvelut tuotetaan suurelta osin kaupungin omana toimintana. Ostetuista päihdehuollon asumispalveluista valtaosa on (tehostettua) palveluasumista, jonka tarve näyttää kasvavan.

Vantaalla päihdepalvelujen omat ja ostopalveluna hankitut asumispalvelut ovat suurelta osin palveluasumistyyppistä, päivittäin tai ympärivuorokautisesti tuettua kuntouttavaa, määräaikaista asumista, josta kuntoutumisen myötä siirrytään itsenäisempään asumiseen. Vahva tuki kuntoutumisaikana näkyy myös asumispalvelujen kustannuksissa.

Turussa päihdehuollon asumispalveluissa on lisätty tuettua asumispalvelua ja vastaavasti vähennetty palveluasumista. Asumisvuorokausista 29 % oli tukiasumisen ja tuetun asumisen vuorokausia vuonna 2010. Asumisvuorokausia oli yhteensä 113 502, joista tukiasumisen ja tuetun asumisen vuorokausia oli 33 137. Asiakkaiden siirtyminen kevyemmän tuen piiriin on laskenut kustannuksia per asumisvuorokausi päihdehuollon asumispalveluissa.

Oulussa asumispalveluissa on tehty suunnitelmallisesti muutosta kevyempiin asumismuotoihin, mikä näkyy asumisvuorokausien lisääntymisenä ja kustannusten vähenemisenä. Asumispalvelut toteutetaan mahdollisimman kevyesti, pääasiallisesti tukiasumisenä tai ohjaajapalveluna. Vuoden 2010 aikana lisättiin järjestöjen kanssa toteutettavaa moniongelmaisten nuorten tuettua asumista (Paavo-hanke).

Kustannukset per asumisvuorokausi olivat Kuusikko-kunnissa 55 euro vuonna 2010 ja 57 euroa vuonna 2009. Pienin asumisvuorokausikustannus oli Oulussa. (Taulukko 9)

Taulukko 9. Kustannukset per asumisvuorokausi päihdehuollon asumispalveluissa (euroa) vuonna 2010 (Helsingin asumispalvelut suppea määritelmä)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2010	47	80	80	38	64	28	55

Kun tiedot perustuvat Helsingin asumispalvelujen laajaan määritelmään, kustannukset per asumisvuorokausi oli Helsingissä 45 euroa ja koko Kuusikossa **48** euroa.

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kokonaiskustannukset olivat 43 miljoonaa euroa vuonna 2010 (Taulukko 10). Vastaavasti päihdehuollon asumispalvelujen kokonaiskustannukset olivat 21 miljoonaa euroa vuonna 2010 (Taulukko 8), kun Helsingin tiedot perustuvat asumispalvelujen suppeaan määritelmään. Yhdestä kunnasta tietoja asumisvuorokausien lukumääristä ei ollut saatavissa. Muutenkin tiedot asumisvuorokausien määristä ovat epäluotettavampia kuin asiakasmääriä koskevat tiedot.

Taulukko 10. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2010

	Asiakkaat	Asumisvrk	Kustannukset milj. euroa
Helsinki	1 627	563 975	13,5
Espoo	180	53 433	4,6
Vantaa	221	70 236	6,3
Turku	302	..	7,2
Tampere	306	98 286	6,1
Oulu	213	68 885	5,2
Kuusikko	2 849	..	43,0

Helsingin luvut koostuvat Niemikotisäätiöltä välivuokratuista 956 pienasunnoista, joihin tukipalvelut tulevat Niemikotisäätiöltä. Välivuokratuttujen pienasuntojen lisäksi sosiaalivirasto osti 184 890 vuorokautta mielenterveyskuntoutujien palveluasumista. Lisäksi sosiaaliviraston omana palvelutuotantona toteutettiin palveluasumista 184 890 vuorokautta.

Turussa asiakkaiden määrä mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on ollut jatkuvassa kasvussa. Määrä on kolminkertaistunut vuosituhatvaihteesta. Vuonna 2010 asiakkaista 94 % oli 25–64-vuotiaita, 4 % yli 65-vuotiaita ja 2 % 18–24-vuotiaita. Turun sosiaali- ja terveystoimi vastasi hoidon ja huolenpidon kustannuksista ja asiakkaat aterija vuokramenoistaan.

Taulukko 11. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: kustannukset per asukas, kustannukset per asumisvuorokausi ja asumisvuorokaudet per asukas vuonna 2010

	Kustannukset per asukas	Kustannukset per asumisvrk.	Asumisvrk. per asukas
Helsinki	8297	24	347
Espoo	25556	86	297
Vantaa	28568	90	318
Turku	23914	..	..
Tampere	19935	62	321
Oulu	24607	76	323
Kuusikko	15085	..	..

Mielenterveyskuntoutujien asumisvuorokausikustannukset vaihtelivat eri Kuusikko-kunnissa 24 eurosta 90 euroon, joten vuorokausikustannukset olivat samaa luokkaa kuin päihdehuollon asumispalveluissa. Vuositasolla asukaskohtaiset kustannukset vaihtelivat suuresti, vaikka asukasta kohti lasketuissa asumisvuorokausissa ei ollut suurta vaihtelua. (Taulukko 11)

4.3 Päihdehuollon laitoshoido

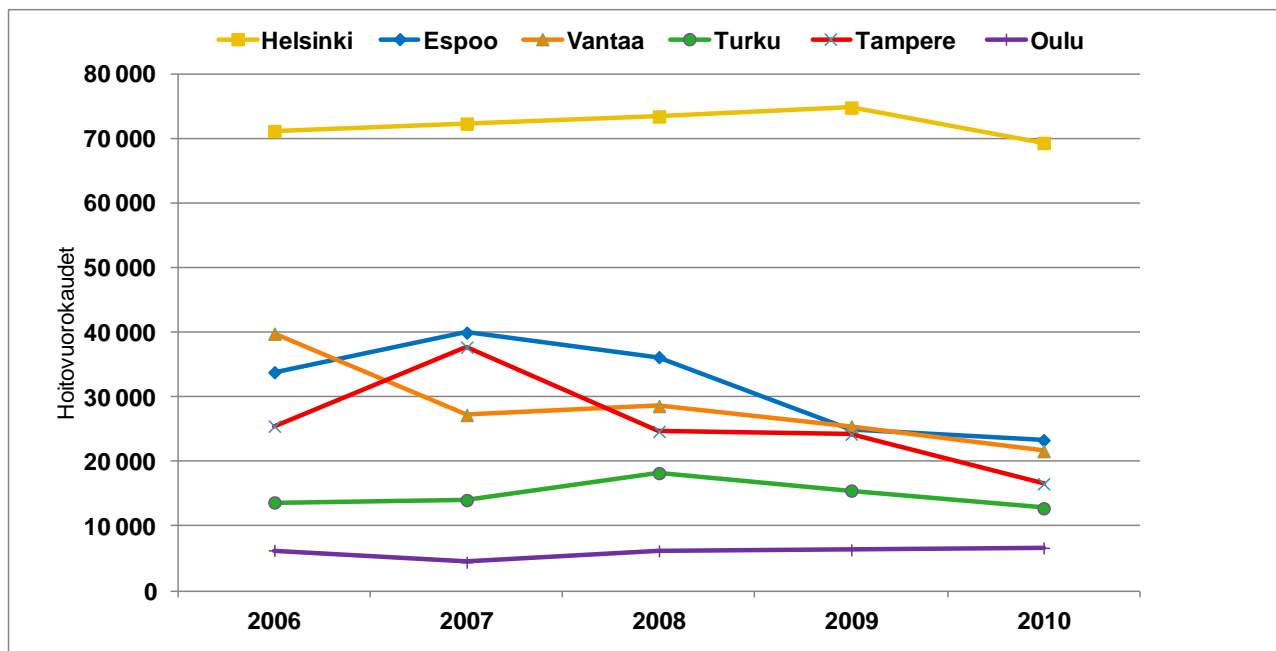
Päihdehuollon kuntouttava laitoshoido on ympärivuorokautista pitempiaikaista laitoshoidoa. Kuntouttava laitoshoido on tarkoitettu avohoidoa tukevaksi hoitajaksoksi päihdeongelmaisille, joille avohuollon palvelut tai katkaisu laitoshoidossa eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, tai joiden kuntoutuminen edellyttää väliaikaista irrottautumista normaalista elinympäristöstä.

Katkaisu- ja vieroitushoido on ympärivuorokautista laitoshoidoa. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu.

Päihdehuollon katkaisu- ja kuntoutushoidon hoitovuorokaudet ovat vähentyneet noin 171 000 hoitovuorokaudesta noin 150 000 vuorokauteen vuodesta 2009 vuoteen 2010. Myös asiakkaiden lukumäärässä on tapahtunut vähennystä: vuonna 2010 asiakkaita oli 7 260 ja vuonna 2009 noin 7 600. (Liite 3) Hoitovuorokausien määrä vuonna 2010 vastasi 412 kokovuotista hoitopaikkaa ja vuonna 2009 vastaava luku oli 469.

Laitoshoidon tarve on vähentynyt avohoido- ja asumispalvelujen kehittämisen ja lisääntyneen tarjonnan myötä. (Kuvio 5)

Kuvio 5. Päihdehuollon katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon vuorokaudet vuosina 2006 – 2010

Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset ovat alkaneet vähetä vuodesta 2008 lähtien. Vuosina 2008 – 2009 kustannukset vähenivät 5,7 % ja 9,7 % vuosina 2009–2010. Vuodesta 2008 vuoteen 2010 vähennystä tapahtui 14,8 %. (Taulukko 12)

Taulukko 12. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2006–2010 vuoden 2010 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos %
2006	11,8	4,4	4,7	1,9	2,8	1,9	27,5	
2007	12,2	4,9	3,5	2,1	3,4	1,5	27,6	0,4 %
2008	11,6	5,1	4,3	3,2	3,7	1,2	29,1	5,5 %
2009	11,7	3,9	4,0	3,3	3,4	1,3	27,5	-5,7 %
2010	11,8	3,1	3,7	2,6	2,5	1,1	24,8	-9,7 %

Hoitovuorokautta kohden lasketut kustannukset olivat 165 euroa vuonna 2010 ja 156 euroa vuonna 2009 (Taulukko 13). Korkein yksikköhinta vuonna 2010 oli Turussa ja pienin Espoossa.

Taulukko 13. Kustannukset per laitoshoitovuorokausi (euroa) vuonna 2010

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	152	151	154	205	137	193	156
2010	170	134	169	204	152	165	165

Helsingissä Tervalammen kartanon asumisyhteisön lakkauttaminen siirsi asumispalveluita noin miljoona euroa laituskuntoutukseen. Siirosta huolimatta laituskuntoutuksen kokonaiskulut kasvoivat vain 0,1 miljoonaa euroa.

Espoossa laitosvuorokausi maksoi vähiten vuonna 2010 (Taulukko 12). Espoon edullista vuorokausihintaa selittää eniten kalliin perhehoidon ja vaativan päihdekuntoutuksen merkittävästi vähäisemmät ostot vuonna 2010 verrattuna vuoteen 2009.

Vuoden 2010 kustannuksissa on Turun erikoissairaanhoidon tuottamat katkaisu- ja vieroitushoidon osastokustannukset, jotka nostavat laitoshoidon kokonaiskustannuksia. Kyseessä on suljettu psykiatrinen vuodeosasto, jonka tehtävänä on tutkia ja hoitaa vakavista mielenterveys- ja päihderiippuvuusongelmista kärsiviä potilaita. Toimintayksikkö toimii täydellä kapasiteetilla ja on hoidoltaan kallista eli 335 €/vrk. Vastaavasti Turun A- klinikkatoimen tuottamassa katkaisuhoidossa hoidon hinta oli 153 €/vrk ja päihdehuollon pitkäaikaisessa laitoskuntoutuksessa 145 €/vrk vuonna 2010.

Oulun päihdepalveluissa hoito on avohoitopainotteista. Päihdelaitoshoitoa tarvitsevat asiakkaat hoidetaan pääosin kaupungin omassa päihdekliniikassa. Vuonna 2010 ainoastaan osa päihdeperhekuntoutusta hankittiin ostopalveluna.

4.4 Korvaushoito

Korvaushoitoa voidaan antaa niille opioidiriippuvaisille asiakkaille, jotka eivät ole kyenneet vieroittautumaan muiden vieroitushoitojen avulla. Opioidiriippuvaisten lääkkeellisen korvauksen tavoitteena on kuntoutuminen ja päihdeettömyys tai haittojen vähentäminen ja asiakkaan elämänlaadun parantaminen. Korvaushoidon pitkäkestoisuuden vuoksi hoito pyritään toteuttamaan mahdollisimman lähellä asiakkaan asuinpaikkaa. Kunnallisissa palveluissa korvaushoitoa toteutetaan terveyskeskuksissa ja päihdehuollon yksiköissä sekä erikoissairaanhoidossa. Hoidosta vastaava lääkäri voi myös tehdä asiakkaan kanssa apteekkisopimuksen, jolloin asiakas noutaa korvaushoitolääkkeensä sovitusti tietystä apteekista.

Kuntien vastuulla olevia korvaushoidon asiakkaita oli Kuusikko-kunnissa 1 010 vuonna 2010 ja 962 vuonna 2009 (liitetaulukko 2). Ostopalveluasiakkaita Kuusikko-kunnissa oli 37,4 %. Eniten ostopalveluasiakkaita oli Espoossa (80,6 %). Turussa ja Oulussa korvaushoito hoidettiin kokonaisuudessaan omana palveluna. (Tauluko 14)

Taulukko 14. Korvaushoidossa olevien asiakasmäärät omassa ja ostopalveluissa vuonna 2010

	Yhteensä	ASIAKASMÄÄRÄT		Ostopalvelujen osuus %
		Oma	Osto	
Helsinki	488	273	215	44,1
Espoo	134	26	108	80,6
Vantaa	88	80	8	9,1
Turku	107	107	0	0
Tampere	150	90	60	40
Oulu	43	43	0	0
Yhteensä	1010	619	391	37,4

Asiakasta kohti lasketut korvaushoitokustannukset olivat Turussa ja Oulussa huomattavasti pienemmät kuin muissa kunnissa. Näiden kuntien kustannukset olivat n. 40 % pienemmät kuin Kuusikossa keskimäärin. Myös Vantaan kustannukset olivat pienemmät kuin Kuusikossa keskimäärin. (Taulukko 15)

Taulukko 15. Korvaushoidon kustannukset (milj. euroa) ja kustannukset per asiakas (euroa) vuonna 2010

	Kustannukset milj. euroa	Kustannukset per asiakas euroa
Helsinki	4,5	9146
Espoo	1,3	9932
Vantaa	0,7	8306
Turku	0,5	5069
Tampere	1,4	9492
Oulu	0,2	5209
Kuusikko	8,7	8629

Taulukko 16. Terveysasemilla ja apteekkijakelussa olevien korvaushoitoasiakkaiden lukumäärä vuonna 2010

	Terveysasemat	Apteekkijakelu	Yhteensä
Helsinki	54	22	76
Espoo	8	24	32
Vantaa	0	5	5
Turku	66	..	66
Tampere	77	2	79
Oulu	0	0	0
Yhteensä	205	53	258

Asiakkaiden kokonaismäärään suhteutettuna Turussa ja Tampereella oli eniten terveysasemilla käyviä korvaushoitoasiakkaita sekä Espoossa apteekkijakelussa olevia asiakkaita. (Taulukko 16)

5 UUDET TYÖMALLIT JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Espoon mielenterveys- ja päihdepalvelukeskus EMPPU

EMPPU tarjoaa espoolaisille aikuisille apua ja hoitoa mielenterveys- ja/tai päihdeongelmiin. Empun perustaminen on yksi osa Espoon palveluverkkouudistusta, jolla tavoitellaan palvelujen helppoa saatavuutta, joustavaa palveluihin pääsyä ("yhden luukun periaate") ja hoidontarpeen arvioinnin keskittämistä. Empussa työskentelee noin 50 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista, joten keskus luo toimivat puitteet moniammatilliselle yhteistyölle.

Empun 1. krs:ssa toimii 16-paikkainen vieroitushoito-osasto.

Avokuntoutus toimii Empun 2. krs:ssa. Avokuntoutuksen palveluja ovat:

- avovastaanotto ilman ajanvarausta arki-aamuisin klo 8.30 - 10.30 (myös puhelimitse).
- neuvova puhelin, josta saa tietoa päivittäin (arkisin klo 9-19 ja viikonloppuisin klo 12-16) mielenterveys- ja päihdepalveluista ja asiakasohjauksesta
- yksilötapaamiset

- erilaiset ryhmät ja
- kuntoutumiskurssit.

Empun 2. krs:ssa toimii myös 15-paikkainen kuntouttava korvaushoitoyksikkö.

Empun 3. krs:ssa on liikkuvien tiimien (sosiaalityö, psykiatrinen palveluohjaus ja tukiasuminen) ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen hallinnon työtilat.

linkki:

<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11866;97332;97344;117251;117372;123424>

Kotona tapahtuva katkaisuhuolto ja jälkikuntoutus (KotiKatko) (Vantaa)

Kotiin vietävän päihdepalvelun tavoitteena on

- tukea ja motivoida asiakkaita päihteiden käytön muutoksessa, toimintakyvyn, arkielämän hallinnan ja hyvinvoinnin lisääntymisessä
- tarjota päihdepalvelut matalalla kynnyksellä jokaisen sitä tarvitsevan ulottuville
- ehkäistä syrjäytymistä ja asunnottomaksi joutumista.

Kotona tapahtuvaa katkaisuhuoltoja ja jälkikuntoutusta annetaan alkoholin ongelmakäyttäjille silloin, kun he eri syistä johtuen eivät voi tai halua mennä laitoksessa tapahtuvaan katkaisuhuoltoon ja kuntoutukseen. Syitä voivat olla muun muassa liikuntarajoitteet, jokin muu vamma tai rajoite (esim. kuulovamma, viittomakielen käyttö), ei voi jättää kotieläimiä tai usein toistuneet laitoshoidot. Kotikatkaisuhuoltoja on tarjottu myös silloin, kun oma katkaisuhuoltoasema on ollut täynnä. Jälkikuntoutusta voidaan antaa tarvittaessa kotona tai laitoksessa tapahtuneen katkaisuhoidon jälkeen tai sellaisen sairaalahoidon jälkeen, johon ongelmallinen päihteiden käyttö on ollut syynä.

Jälkikuntoutuksella voidaan vahvistaa motivaatiota päihteettömyyteen ja löytää sosiaalista tukea ja vertaistukea

- kun asiakkaalla on somaattiseen sairastamiseen liittyviä tekijöitä, jotka estävät muuhun päihdekuntoutukseen osallistumisen tai
- kun liikuntarajoite hankaloittaa kodin ulkopuoliseen päihdekuntoutukseen osallistumista ja/tai
- kun kotona on elämäntilanteeseen tai sosiaaliseen ympäristöönsä liittyviä selvitystarpeita.

Jälkikuntoutusta voidaan käyttää myös päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon jälkeen, jos sillä voidaan lyhentää laitoshoidojaksoa.

Toimintamalli

Kotona tapahtuvassa katkaisuhoidossa ja jälkikuntoutuksessa erityistä muihin päihdepalveluihin verrattuna on se, että hoito ja kuntoutus tapahtuvat asiakkaan omassa toimintaympäristössä.

KotiKatko muodostuu arviointi- ja motivointikäynneistä, alkoholikatkaisuhoidosta, jälkikuntoutuksesta ja tarvittaessa hoitojakson jälkeisistä tukikäynneistä ja intervalliviikosta. Palvelun kesto on 1- 12 viikkoa. Palvelu on luonteeltaan asiakasta muutokseen motivoivaa, ohjaavaa ja terapeutista. Palveluohjaus ja terveyskasvatus kuuluvat oleellisena osana KotiKatkon menetelmiin.

Hoidon akuuttivaihe kestää 1 - 2 viikkoa. Sen aikana arvioidaan asiakkaan soveltuvuus kotikatkaisuhoidon ja käydään läpi eri hoitovaihtoehdot ja tavoitteet, joihin asiakas voi sioutua. Akuuttivaiheeseen kuuluu lääkinällinen, psyykinen ja somaattinen hoito. Päivittäisiä kontakteja asiakkaaseen on 1. viikon aikana 2 – 4 hoitosuhteen luomiseksi, yleistilan seurannan, lääkehoidon ja ravitsemuksen järjestämiseksi sekä normaalista päivärytmistä huolehtimiseksi. Toisen viikon aikana paneudutaan arjen aktivointiin, tuki- ja vertaisryhmien etsimiseen ja niihin osallistumiseen.

Kuntoutus katkaisuhoidon jälkeen voi kestää 2 - 12 viikkoa. 2. – 3. viikkoon kuuluu päivittäisiä kontakteja 2-3 hoidon tarpeen arviointia ja seurantaa sekä tarvittavia lääkäripalveluja varten. Neljännestä viikosta lähtien päivittäisiä kontakteja on yksi. Tänä aikana asetetaan jatkokuntoutumisen tavoitteet ja sovitaan seurannasta.

Jälkikuntoutuksen päätyttyä intervalliviikko ja tukikäynnit sovitaan asiakkaan tarpeen mukaan. Niiden tarkoituksena on tukea asiakasta pitämään yllä alkanutta elämäntapamuutosta.

Toimintamallin hyödyt ja vaikutukset

Kotiin vietävä päihdetyö on tavoittanut ikääntyneitä ja naisia enemmän kuin päihdepalvelut keskimäärin muuten. Asiakaspalautteen ja työntekijöiden kokemuksen mukaan päihdeiden käytön muutoksen myötä asiakkaiden toimintakyky on parantunut ja ikääntyvien kohdalla varmistanut heidän kotona selviytymistään. Asiakkaat sitoutuvat hoitoon hyvin. Päihdeiden käyttö on vähentynyt tai monien kohdalla loppunut kokonaan.

Kotikatkon loppuraportti löytyy osoitteesta www.vantaa.fi/paihdeetyo

Peliklinikka

Helsingin, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit, Pääkaupunkiseudun osaamiskeskus Socca, A-klinikkasäätiö, Sininauhaliitto, sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL ovat vuonna 2009 perustaneet kehittämishankkeena Peliklinikan. Peliklinikka toimii kehittämishankkeena vuosina 2009 - 2014.

Peliklinikka palvelee ongelmapelaajia, heidän läheisiään sekä näitä työssään kohtaavia ammattilaisia. Myös hoidon kehittäminen ja tutkiminen ovat oleellinen osa toimintaa.

Peliklinikan asiakaspalvelut

Peliklinikan avohoitoon pääsevät em. kaupunkien vähintään 18-vuotiaat asukkaat. Avohoito on maksutonta. Hoito on yleensä yksilö-, pari-, perhe- ja ryhmähoitoa. Lisäksi annetaan neuvontaa ja ohjausta. Hoidon tavoitteet suunnitellaan yhdessä asiakkaan kanssa.

Peliklinikan toiminnassa mukana olevat järjestöt vastaavat osaltaan neuvonnasta ja ohjauksesta paikan päällä ja auttavan puhelimen kautta sekä vertaistuen järjestämisestä. Järjestöillä on tarjolla internetissä toimivia keskustelufoorumia, ja hoito-ohjelmia, jotka maldtavat kynnystä peliongelman hoitoon hakeutumisessa. Maksuton auttava puhelin 0800100 101 toimii arkisin klo 12-18.

Peliklinikan ammattilaispalvelut

Peliklinikka neuvoo, konsultoi ja kouluttaa tarpeen mukaan hankkeessa mukana olevien kaupunkien henkilöstöä peliongelmaisten hoidossa ja tekee yhteistyötä muiden asiantuntijatahojen kanssa.

Tutkimus ja kehittäminen

Peliklinikan työhön kuuluu oleellisena osana peliongelmaisten hoidon kehittäminen sekä siihen liittyvä tutkimus. THL vastaa Peliklinikan hyvien käytäntöjen levittämisestä muualle Suomeen. Peliklinikalla toteutetaan myös lääkehoitotutkimus.

Lisätiedot: www.peliklinikka.fi

Ohjaajan työkirja (Turku)

Turun sosiaali- ja terveystoimessa on lokakuusta 2009 alkaen ollut käynnissä tuetun asumisen lisäämis- ja kehittämishanke TALK. Hanke nivoutuu valtakunnalliseen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan ja Turun sosiaali- ja terveystoimi toteuttaa sitä yhteistyössä TVT Asunnot Oy:n kanssa. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on tarjota päihdeongelmallisille asunnottomille asiakkaille tuetun asumisen mahdollisuuksia. Päihdehuollon asumispalvelujen rakennetta pyritään kehittämään itsenäistä asumista tukevaksi valtakunnallista linjausta noudattaen.

Talk-hankkeen tuotoksena on valmisteilla tuetun asumisen prosessikuvaus ja ohjaajan työkirja. Tarkoituksena on saada siirrettyä soveltuvin osin hyvät työkäytännöt osaksi päihdehuollon tuetun asumisen työorientaatiota. Asumisvaiheen aikana tehtävä tukityö sisältöineen mallinnetaan. Tavoitteena on, että vähitellen yhteistyössä asiakkaan kanssa tukea vähennetään ja että asuminen vähitellen muuttuu itsenäiseksi asumiseksi.

Arviointi ja palveluohjaus (Turku)

Sillankorvan toimintaa Turussa on kehitetty siten, että väliaikaisten asumispalvelujen rinnalle on luotu arviointipalveluja. Sillankorvan toiminta jatkuu edelleen matalan kynnyksen yksikkönä, jonka palveluihin ei tarvita lähetettä. Asiakkaan palvelutarpeen arviointi aloitetaan yksikössä kahden vuorokauden sisällä ja hänelle pyritään löytämään hänen asumistaan ja kuntoutumistaan edistävä asumispalvelumuoto ja palvelupaikka.

Arviointi toteutetaan pääsääntöisesti 2 – 14 vuorokauden sisällä. Se voidaan toteuttaa myös avoarviointina, mikäli asiakas on jo hoidon piirissä esim. sairaalassa tai katkaisuhoidossa. Arvioitavat osa-alueet ovat asiakkaan fyysinen ja psyykinen kunto, siisteys, hygienia, päihdeettömyys, ravinto, vuorokausirytmii, lääkehoidon toteutuminen sekä sosiaaliset taidot ja ryhmässä toimiminen. Apuna arvioinnissa käytetään Sillankorvan laatimaa arviointilomaketta. Asiakkaan sosiaalityöntekijä konsultoi tarvittaessa Sillankorvan henkilökuntaa. Arvioinnin yhteydessä pyritään selvittämään asiakkaan mahdollisuudet myös itsenäiseen asumiseen.

Uuden toimintamallin myötä on asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus asumispalveluihin keskitetty pääsääntöisesti Sillankorvaan vuoden 2011 alusta.

Psykiatrisen kotikuntoutus (Tampere)

Tampereella on psykiatrisen kotikuntoutuksen hanke, jossa mielenterveyskuntoutujaa tuetaan yksilöllisen tuen avulla asumaan itsenäisesti. Kotikuntoutuksen sisältö perustuu aina asiakkaan kanssa yhteisesti laadittuun alkukartoitukseen ja yhdessä tehtyyn kuntoutussuunnitelmaan edellisessä hoitoverkostossa. Työskentelyote on psykoedukatiivinen, eli sisällöltään ja rakenteeltaan sopeutumisvalmennuksen kaltaista kuntoutustoimintaa.

Kotikuntoutuksen apuna on kosketusnäytöllä toimiva tietoverkko-ohjelma, jota kokeillaan 10 näyttöruudulla. Samaa tekniikkaa on sovellettu myös päihdehuollon kuntouttavassa laitoshoidossa. Tietoverkko-ohjelman avulla voidaan suorittaa mm. kahdenvälisiä keskusteluja, ryhmätoimintaa, antaa vertaistukea, helpottaa tiedonsaantia sekä auttaa arjenhallinnassa. Myönteisinä asioina on huomattu myös, että asiakkaiden sosiaalinen kanssakäyminen lisääntyy ja asiakkaat löytävät mielekästä päivätoimintaa. Omaisyhteydet ovat myös mahdollisia. Kuvayhteys helpottaa yhteydenpitoa työntekijöiden ja asiakkaiden välillä. Kuvayhteys on myös kustannustehokasta, se korvaa parhaimmillaan kahden työntekijän kotikäynnin. Asiakkaiden sairaalahoidot ovat myös vähentyneet

Lisätiedot www.sopimusvuori.fi

6 ASIAKASMAKSUT

Polikliinisisista palveluista ei peritä asiakasmaksua. Kuntouttavassa laitoshoidossa asiakasmaksu on yleensä 32,5 euroa/vrk ja maksukaton jälkeen 15 euroa/vrk. Oulussa kuntouttavan laitoshoidon maksu on 15 euroa/vrk. Laitoshoidon kuntaosuus maksetaan yleensä päihdehuollon rahoista. Useissa kunnissa asiakasmaksuun voi tarvittaessa hakea toimeentulotukea. Helsingissä asiakasmaksu maksetaan päihdehuollon rahoista, jos asiakas on varaton.

Uusi asiakasmaksua koskeva laki on tullut voimaan syksyllä 2009. Laissa on määritelty minimitasot. Laki ei sido asumispalveluja ja näissä palveluissa kuntien käytännöt saattavat erota toisistaan. Suuri osa kunnista toimii asumispalveluissa seuraavan käytännön mukaan: Asiakas käyttää tuloistaan 85 % asiakasmaksuun ja käyttövaraksi jää 15 % nettotuloista tai vähintään toimeentulotuen perusosa tilanteen mukaan ravintomenoilla vähennettynä. Tällöin asiakkaan minimikäyttövara on 213,75 euroa/kk. Koska kuntien välisiä eroja on, erityisesti asumispalveluihin liittyvissä asiakasmaksuasioissa on tarvetta tehdä valtakunnallisia linjauksia.

LIITTEET

Liite 1 Päihdehuollon määritelmät

Päihdehuollon erityispalvelut

Tässä raportissa näistä on rajattu pois perusterveydenhuolto, aikuissosiaalityössä tehtävä päihdetyö ja erikoissairaanhoidon hoito, paitsi Turulta mukana on päihdeosasto A3.

Päihdehuollon A-klinikan (polikliiniset) ja nuorisoasemien palvelut

Päihdehuollon polikliiniset palvelut ovat päihdehuoltolain mukaista erityispalvelua, joihin liittyy vapaaehtoisuuteen perustuvaa neuvonta-, tutkimus- ja hoitopalvelua. Palvelumuotoina voivat olla asiakkaan tarpeiden ja valinnan mukaan mm. somaattisen ja psyykkisen tilan kartoitus, sosiaalinen neuvonta, terveysneuvonta, yksilöterapia, perheterapia, ryhmäterapia, verkostotyö, avovieroitus hoito sekä lähetteet ja lausunnot jatkotutkimuksiin ja muihin hoitopaikkoihin. Hoito perustuu asiakkaan ja hänen verkostonsa kanssa yhdessä laadittuun hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

Selviämishoitoasema

Selviämishoitoasemalla hoidetaan asiakkaita, jotka tarvitsevat päihtymyksen vuoksi sairaanhoidollista seurantaa. Asiakkaalla voi olla myös somaattisia ja psyykkisiä ongelmia, jotka eivät edellytä sairaalahoitoa. Asiakkaat tulevat selviämishoitoasemalle poliisin kautta ja muista hoitoyksiköistä. Selviämishoitoasema on tarkoitettu erilaisten päihteiden käyttäjien lyhytaikaista toipumista varten. Selviämishoitoasemalta asiakkaita ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon, esimerkiksi katkaisu- ja vieroitus hoitoon, psykiatriseen hoitoon tai tarvittaviin sosiaalipalveluihin. Taulukoissa selviämishoitoon on laskettu säilöönottopalveluja. Espoon ja Oulun taulukossa selviämishoito sisältyy laitospalveluihin.

Korvaushoito

Korvaushoitoa voidaan antaa niille opioidiriippuvaisille asiakkaille, jotka eivät ole kyenneet vieroittautumaan muiden vierotushoitojen avulla. Opioidiriippuvaisten lääkkeellisen korvaushoidon tavoitteena on kuntoutuminen ja päihteettömyys tai haittojen vähentäminen ja asiakkaan elämänlaadun parantaminen. Korvaushoidon lääkkeitä ovat metadoni ja buprenorfiini. Vaativat tapaukset hoidetaan erikoissairaanhoidossa ja muut perustasolla tai polikliinisessä päihdehuollossa (mm. A-klinikoilla). Korvaushoitoa annetaan polikliinisesti, katkaisu- tai vierotushoitona laitoksissa tai erikoissairaanhoidossa (hoidontarpeen arviointi ja -hoito). Tässä raportissa korvaushoitoon ei sisällä erityissairaanhoidon kustannukset.

Päihdehuollon kuntouttavat asumispalvelut

Päihdehuollon asumispalveluissa tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan kuntoutumista tukeva asumismuoto. Kuntouttavaa asumista ovat tehostettu palveluasuminen (ympäri vuorokautisesti valvottu), palveluasuminen, tukiasuminen (palvelutalon läheisyydessä, mahdollisuus saada apua palvelutalolta) ja tuettu asuminen (tuntiohjaus). Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen sekä tukeminen päihteettömyyteen ja ohjaaminen palvelujen piiriin. Työmuotoihin voi kuulua ohjaus ja neuvonta arjen asioissa, rajojen asettaminen, asiakkaan sosiaalisten tukiverkoston kartoittaminen ja vahvistaminen ja terveydenhoidon antaminen. Asumispalvelu perustuu asiakkaalle laadittavaan palvelu- ja kuntoutumissuunnitelmaan.

Päihdehuollon kuntouttava laitoshoido

Päihdehuollon kuntouttava laitoshoido on ympärivuorokautista pitempiaikaista laitoshoidoa. Kuntouttava laitoshoido on osa asiakkaan kokonaiskuntoutusta ja se perustuu asiakkaalle tehtävään palvelu- ja kuntoutussuunnitelmaan. Kuntouttava laitoshoido on tarkoitettu avohoidoa tukevaksi hoitajaksoksi päihdeongelmaisille, joille avohuollon palvelut tai katkaisu laitoshoidossa eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, tai joiden kuntoutuminen edellyttää väliaikaista irrottautumista normaalista elinympäristöstä. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Kuntoutushoidon sisältö määrittyy hoitoa tarjoavan laitoksen hoitoideologian ja käytettyjen työmenetelmien mukaan.

Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoido laitoksissa

Katkaisu- ja vieroitushoido on ympärivuorokautista laitoshoidoa. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu. Somaattisen kunnon kohotessa katkaisu- ja vieroitushoitoon kuuluu mm. keskusteluapu, sosiaalinen neuvonta, terveysneuvonta, pari- ja perhetapaamisia sekä verkostotapaamisia.

Liite 2 Päihdehuollon tiedot 2010 (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä)

HELSINKI 2010 Päihdehuolto	Asiakkaat			Hoitovrk/käynnit			Kustannukset			Huomautukset
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	
Päihdehuollon avopalvelut yht.	15688	9328	6360	246705	123803	122902	17650683	12674518	4976165	
Päihdehuollon avopalvelut yht. (ilman kor)	15200	9055	6145	151592	76712	74880	13187343	10299949	2887394	
1. Ehkäisevä päihdetyö	0			0			1021428	1 021 428		
2. A-klinikan ja nuorisoseman (polikliiniset) palvelut	7213	6 043	1 170	83824	63 605	20 219	9593615	7 693 887	1 899 728	
3. Korvaushoito	488	273	215	95113	47 091	48 022	4463340	2 374 569	2 088 771	
4. Muut avohuollon palvelut	0			40753	10 992	29 761	493454	351 788	141 666	
5. Terveysneuvonta	4975		4 975	24900		24 900	846000		846 000	
6. Selvämishoitoasema	3012	3 012		2115	2 115		1232846	1 232 846		
Päihdehuollon asumispalvelut yht.	2598	1505	1093	476513	223221	253292	21301132,38	7867847	13433285,46	
7. Tuki- ja tuettu asuminen	483	483	0	128522	128 522	0	2310239	2 310 239		
8. Palveluasuminen	833	37	796	173168	4 288	168 880	4724191,29	201 903	4 522 288	
9. Tehostettu palveluasuminen	452	155	297	134444	50 032	84 412	12397420,09	3 486 423	8 910 997	
10. Tilapäinen asuminen	830	830	0	40379	40 379	0	1869282	1 869 282		
Päihdehuollon laitoshoido yht.	3025	2519	506	69315	58051	11264	11788086	9374848	2413238	
11. Katkaisu- ja vieroitushoito	1666	1 666		13904	13 904		3534722	1 121 484	2 413 238	
12. Kuntoutushoito	1359	853	506	55411	44 147	11 264	8253364	8 253 364		
Kustannukset yhteensä							50739901	29917213	20822688,46	
Kustannukset yh. Ilman korvaushoitoa							46276561	27542644	18733917,46	
Korvaushoidon osuus kustannuksista							8,8%	7,9%	10,0%	
Korvaushoidon osuus avopalveluiden kustannuksista							25,3%	18,7%	42,0%	18 vuotta täyttäneet asukkaat 31.12.2010
Kustannukset 18 v asukasta kohden							103	61	42	491617
Asumispalvelun kustannukset /				45	35	53				
Laitoshoidon kustannukset / hoitovuorokausi				170	161	214				
Päihdepalveluja käyttävien prosenttiosuus väestöstä				1,2						

Espoo 2010 Päihdehuolto	Asiakkaat			Hoitovrk/käynnit			Kustannukset			Huomaut
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	
Päihdehuollon avopalvelut yht.	4 449	1 736	2 713	43 015	7 312	35 703	4 331 124	1 801 603	2 529 521	
Päihdehuollon avopalvelut yht. (ilman korvaushoitoa)	4 315	1 710	2 605	25 363	6 546	18 817	3 000 217	1 654 842	1 345 375	
1. Ehkäisevä päihdetyö	0			0			46 500	46 500		
2. A-klinikan ja nuorisoaseman (polikliiniset) palvelut	2 051	383	1 668	13 137	1 625	11 512	1 270 094	538 719	731 375	
3. Korvaushoito	134	26	108	17 652	766	16 886	1 330 907	146 761	1 184 146	
4. Muut avohuollon palvelut	82	0	82	3 280	0	3 280	672 145	278 145	394 000	
5. Terveysneuvonta	855		855	4 025		4 025	220 000		220 000	
6. Selvämishoitoasema	1 327	1 327		4 921	4 921		791 478	791 478		
Putka- ja poliisivankilakäynnit/ Espoon selvämisasema										
Päihdehuollon asumispalvelut yht.	295	248	47	39877	31351	8526	3180541	2120612	1059929	
7. Tuki- ja tuettu asuminen	101	93	8	18 200	17 078	1 122	1 043 555	812 623	230 932	
8. Palveluasuminen	42	35	7	6 370	5 377	993	425 692	377 754	47 938	
9. Tehostettu palveluasuminen	32		32	6 411		6 411	781 059		781 059	
10. Tilapäinen asuminen	120	120		8 896	8 896		930 235	930 235		
Päihdehuollon laitoshoido yht.	1034	407	627	23326	5158	18168	3130463	1043082	2087381	
11. Katkaisu- ja vieroitushoito	772	377	395	7 290	3 421	3 869	1 613 184	932 058	681 126	
12. Kuntoutushoito	262	30	232	16 036	1 737	14 299	1 517 279	111 024	1 406 255	
Kustannukset yhteensä							10 642 128	4 965 297	5 676 831	
Kustannukset yh. Ilman korvaushoitoa							9 311 221	4 818 536	4 492 685	
Korvaushoidon osuus kustannuksista							12,5%	3,0%	20,9%	
Korvaushoidon osuus avopalveluiden kustannuksista							30,7%	8,1%	46,8%	18 vuotta täyttäneet asukkaat 31.12.2010
Kustannukset 18 v asukasta kohden							56,0	26,1	29,9	189 988
Asumispalvelun kustannukset /				79,8	67,6	124,3				
Laitoshoidon kustannukset / hoitovuorokausi				134,2	202,2	114,9				
Päihdepalveluja käyttävien prosenttiosuus väestöstä										

VANTAA 2010 Päihdehuolto	Asiakkaat			Hoitovrk/käynnit			Kustannukset			Huomautukset
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	
Päihdehuollon avopalvelut yht.	2943	2827	116	46154	38028	8126	2949384	2639696	309688	
Päihdehuollon avopalvelut yht. (ilman korv)	2855	2747	108	31995	26119	5876	2218431	1977899	240532	
1. Ehkäisevä päihdetyö	0			0			258310	258 310		
2. A-klinikan ja nuorisoaseman (polikliiniset) palvelut	1519	1 492	27	23786	20 510	3 276	1779099	1 719 589	59 510	
3. Korvaushoito	88	80	8	14159	11 909	2 250	730953	661 797	69 156	
4. Muut avohuollon palvelut	81		81	2600		2 600	181022		181 022	
5. Terveysneuvonta	996	996	0	5609	5 609		0	0	0	
6. Selvämishoitoasema	259	259		0			0	0	0	
Päihdehuollon asumispalvelut yht.	418	354	64	35509	25453	10056	2826646	2128210	698436	
7. Tuki- ja tuettu asuminen	121	74	47	23664	14 243	9 421	1254419	597 889	656 530	
8. Palveluasuminen	80	80	0	6302	6 302	0	1530321	1 530 321		
9. Tehostettu palveluasuminen	17		17	635		635	41906		41 906	
10. Tilapäinen asuminen	200	200		4908	4 908		0			..
Päihdehuollon laitoshoido yht.	742	332	410	21636	4735	16901	3661374	1237758	2423616	
11. Katkaisu- ja vieroitushoito	449	332	117	6040	4 735	1 305	1547310	1 237 758	309 552	
12. Kuntoutushoito	293		293	15596		15 596	2114064		2 114 064	
Kustannukset yhteensä							9437405	6005665	3431740	
Kustannukset yh. ilman korvaushoitoa							8706452	5343868	3362584	
Korvaushoidon osuus kustannuksista							7,7%	11,0%	2,0%	
Korvaushoidon osuus avopalveluiden kustannuksista							24,8%	25,1%	22,3%	18 vuotta täyttäneet asukkaat 31.12.2010
Kustannukset 18 v asukasta kohden							61	39	22	155956
Asumispalvelun kustannukset / hoitovuorokausi	80	84	69							
Laitoshoidon kustannukset / hoitovuorokausi	169	261	143							
Päihdepalveluja käyttävien prosentiosuus väestöstä				1,3						

TURKU 2010 Päihdehuolto	Asiakkaat			Hoitovrk/käynnit			Kustannukset			Huomautukset
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	
Päihdehuollon avopalvelut yht.	3127	1770	1357	52941	39444	13497	2563644	1367742	1195902	
Päihdehuollon avopalvelut yht. (ilman korv)	3020	1663	1357	33170	19673	13497	2021229	825327	1195902	
1. Ehkäisevä päihdetyö	0			0	0	0	273645	273 645	0	
2. A-klinikan ja nuorisoaseman (polikliiniset) palvelut	1357		1 357	13497	0	13 497	1195902	0	1 195 902	
3. Korvaushoito	107	107		19771	19 771	0	542415	542 415	0	
4. Muut avohuollon palvelut	671	671		13499	13 499	0	389856	389 856	0	
5. Terveysneuvonta	845	845	0	6017	6 017	0	79000	79 000	0	
6. Selvämishoitoasema	147	147	0	157	157	0	82826	82 826	0	
Päihdehuollon asumispalvelut yht.	791	497	294	113502	72677	40825	4322327	2693643	1628684	
7. Tuki- ja tuettu asuminen	122	122	0	33137	33 137	0	96256	96 256	0	
8. Palveluasuminen	471	177	294	73521	32 696	40 825	3664263	2 035 579	1 628 684	..
9. Tehostettu palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	..
10. Tilapäinen asuminen	198	198	0	6844	6 844	0	561808	561 808	0	..
Päihdehuollon laitoshoido yht.	785	226	559	12779	3725	9054	2605742	1247556	1358186	
11. Katkaisu- ja vieroitushoito	721	226	495	9165	3 725	5 440	2079960	1 247 556	832 404	
12. Kuntoutushoito	64	0	64	3614	0	3 614	525782	0	525 782	
Kustannukset yhteensä							9491713	5308941	4182772	
Kustannukset yh. ilman korvaushoitoa							8949298	4766526	4182772	
Korvaushoidon osuus kustannuksista							5,7%	10,2%	0,0%	
Korvaushoidon osuus avopalveluiden kustannuksista							21,2%	39,7%	0,0%	18 vuotta täyttäneet asukkaat 31.12.2010
Kustannukset 18 v asukasta kohden							64	36	28	149273
Asumispalvelun kustannukset / hoitovuorokausi	38	37	40							
Laitoshoidon kustannukset / hoitovuorokausi	204	335	150							
Päihdepalveluja käyttävien prosentiosuus väestöstä				#JAKO/0!						

TAMPERE 2010 Päihdehuolto	Asiakkaat			Hoitovrk/käynnit			Kustannukset			Huomautukset
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	
Päihdehuollon avopalvelut yht.	4114	1052	3062	70934	11090	59844	5186507	1763294	3423213	
Päihdehuollon avopalvelut yht. (ilman korv)	3964	962	3002	44522	2812	41710	3762719	1123525	2639194	
1. Ehkäisevä päihdetyö	0			0			177331	177 331		
2. A-klinikan ja nuorisoaseman (polikliiniset) palvelut	2200		2 200	21880		21 880	1768197		1 768 197	
3. Korvaushoito	150	90	60	26412	8 278	18 134	1423788	639 769	784 019	
4. Muut avohuollon palvelut	147		147	9359		9 359	608124		608 124	
5. Terveysneuvonta	655		655	10471		10 471	262873		262 873	
6. Selviämishoitoasema	962	962		2812	2 812		946194	946 194		
Päihdehuollon asumispalvelut yht.	928	376	552	96037	26989	69048	6108468	2230173	3878295	
7. Tuki- ja tuettu asuminen	372	123	249	41097	8 542	32 555	1717519	545 019	1 172 500	
8. Palveluasuminen	360	73	287	45476	14 823	30 653	3396502	1 395 000	2 001 502	
9. Tehostettu palveluasuminen	16		16	5840		5 840	704293		704 293	
10. Tilapäinen asuminen	180	180		3624	3 624		290154	290 154		
Päihdehuollon laitoshoido yht.	1156	361	795	16580	2731	13849	2525066	568085	1956981	
11. Katkaisu- ja vieroitushoito	839	356	483	7278	2 467	4 811	1169645	448 085	721 560	..
12. Kuntoutushoito	317	5	312	9302	264	9 038	1355421	120 000	1 235 421	
Kustannukset yhteensä							13820041	4561552	9258489	
Kustannukset yh. ilman korvaushoitoa							12396253	3921783	8474470	
Korvaushoidon osuus kustannuksista							10,3%	14,0%	8,5%	
Korvaushoidon osuus avopalveluiden kustannuksista							27,5%	36,3%	22,9%	18 vuotta täyttäneet asukkaat 31.12.2010
Kustannukset 18 v asukasta kohden							78	26	52	177750
Asumispalvelun kustannukset / hoitovuorokausi	64	83	56							
Laitoshoidon kustannukset / hoitovuorokausi	152	208	141							
Päihdepalveluja käyttävien prosentiosuus väestöstä										

OULU 2010	Asiakkaat			Hoitovrk/käynnit			Kustannukset			Huomautukset
	Päihdehuolto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	
Päihdehuollon avopalvelut yht.	1732	1732	0	17163	17163	0	1276688	1276688	0	
Päihdehuollon avopalvelut yht. (ilman korv)	1689	1689	0	10427	10427	0	1052689	1052689	0	
1. Ehkäisevä päihdetyö	0			0			45000	45 000		
2. A-klinikan ja nuorisoaseman (polikliiniset) palvelut	1389	1 389		9501	9 501		1007689,15	1 007 689		
3. Korvaushoito	43	43		6736	6 736		223999	223 999		
4. Muut avohuollon palvelut	0			0			0			
5. Terveysneuvonta	300	300		926	926		0			
6. Selvämishoitoasema	0			0			0			
Päihdehuollon asumispalvelut yht.	302	244	58	57726	49226	8500	1641252,29	1488157	153095	
7. Tuki- ja tuettu asuminen	150	92	58	32291	23 791	8 500	318358,99	165 264	153 095	
8. Palveluasuminen	132	132		19334	19 334		733298,59	733 299		
9. Tehostettu palveluasuminen	20	20		6101	6 101		589594,71	589 595		
10. Tilapäinen asuminen	0			0			0			
Päihdehuollon laitoshoido yht.	518	504	14	6656	6030	626	1097147	990747	106400,05	
11. Katkaisu- ja vieroitushoito	414	414		3164	3 164		990747	990 747		
12. Kuntoutushoito	104	90	14	3492	2 866	626	106400,05		106 400	
Kustannukset yhteensä							4015087	3755592	259495,05	
Kustannukset yh. ilman korvaushoitoa							3791088	3531593	259495,05	
Korvaushoidon osuus kustannuksista							5,6%	6,0%	0,0%	
Korvaushoidon osuus avopalveluiden kustannuksista							17,5%	17,5%	#JAKO/0!	18 vuotta täyttäneet asukkaat 31.12.2010
Kustannukset 18 v asukasta kohden							36	33	2	112659
Asumispalvelun kustannukset / hoitovuorokausi				28	30	18				
Laitoshoidon kustannukset / hoitovuorokausi				165	164	170				
Päihdepalveluja käyttävien prosentiosuus väestöstä				1,3						

KUUSIKKO 2010 Päihdehuolto	Asiakkaat			Hoitovrk/käynnit			Kustannukset			Huomautukset
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Oma	Osto	
Päihdehuollon avopalvelut yht.	32053	18445	13608	476912	236840	240072	33958031	21523542	12434489	
Päihdehuollon avopalvelut yht. (ilman korv)	31043	17826	13217	297069	142289	154780	25242629	16934232	8308397	
1. Ehkäisevä päihdetyö	0		0	0	0	0	1822214	1 822 214	0	..
2. A-klinikan ja nuorisoaseman (polikliiniset) palvelut	15729	9 307	6 422	165625	95 241	70 384	16614596	10 959 884	5 654 712	..
3. Korvaushoito	1010	619	391	179843	94 551	85 292	8715402	4 589 310	4 126 092	..
4. Muut avohuollon palvelut	981	671	310	69491	24 491	45 000	2344601	1 019 789	1 324 812	..
5. Terveysneuvonta	8626	2 141	6 485	51948	12 552	39 396	1407873	79 000	1 328 873	..
6. Selvämishoitoasema	5707	5 707	0	10005	10 005	0	3053344	3 053 344	0	..
Päihdehuollon asumispalvelut yht.	5332	3224	2108	819164	428917	390247	39380367	18528642	20851724,46	
7. Tuki- ja tuettu asuminen	1349	987	362	276911	225 313	51 598	6740346,99	4 527 290	2 213 057	..
8. Palveluasuminen	1918	534	1 384	324171	82 820	241 351	14474267,88	6 273 856	8 200 412	..
9. Tehostettu palveluasuminen	537	175	362	153431	56 133	97 298	14514272,8	4 076 018	10 438 255	..
10. Tilapäinen asuminen	1528	1 528	0	64651	64 651	0	3651479	3 651 479	0	..
Päihdehuollon laitoshoido yht.	7260	4349	2911	150292	80430	69862	24807878	14462076	10345802,05	
11. Katkaisu- ja vieroitushoito	4861	3 371	1 490	46841	31 416	15 425	10935568	5 977 688	4 957 880	..
12. Kuntoutushoito	2399	978	1 421	103451	49 014	54 437	13872310	8 484 388	5 387 922	..
Kustannukset yhteensä							98146275	54514260	43632016	
Kustannukset yh. ilman korvaushoitoa							89430874	49924950	39505924	
Korvaushoidon osuus kustannuksista							8,9%	8,4%	9,5%	
Korvaushoidon osuus avopalveluiden kustannuksista							25,7%	21,3%	33,2%	18 vuotta täyttäneet asukkaat 31.12.2010
Kustannukset 18 v asukasta kohden							77	43	34	1277243
Asumispalvelun kustannukset /	48	43	53							
Laitoshoidon kustannukset / hoitovuorokausi	165	180	148							
Päihdepalveluja käyttävien prosenttiosuus väestöstä										

Liite 3 Pähdehuollon polikliinisten palvelujen, asumispalvelujen ja laitoshoidon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 2005 – 2010 (Helsingin asumispalveluissa on käytetty suppean määritelmän mukaisia tietoja.)

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Polikliinisten palvelujen, asumispalvelujen ja laitoshoidon kustannukset yhteensä							
2005	23 703 797	6 372 165	6 608 511	6 592 558	6 452 679	3 391 832	53 121 542
2006	24 532 544	5 562 966	7 133 592	7 404 801	6 363 588	3 804 579	54 802 070
2007	23 451 527	7 116 300	6 985 539	7 379 689	8 965 236	3 641 048	57 539 339
2008	24 716 429	8 383 000	8 602 867	9 105 381	10 608 887	3 514 157	64 930 721
2009	25 588 801	7 687 923	8 351 506	8 814 294	10 694 242	3 988 339	65 125 105
2010	24 327 517	7 581 098	8 267 119	8 123 971	10 401 731	3 746 088	62 447 525
1. Polikliiniset palvelut (A-klinit ja nuorisoasemat)							
1.1. Asiakkaat yhteensä							
2005	8 201	1 512	1 671	1 061	2 735	1 410	16 590
2006	8 786	1 632	1 525	1 485	2 738	1 377	17 543
2007	8 496	1 659	1 475	1 516	2 417	1 193	16 756
2008	8 345	1 765	1 523	1 514	2 417	1 265	16 829
2009	7 234	1 549	1 544	1 478	2 239	1 319	15 363
2010	7 213	2 051	1 519	1 357	2 200	1 389	15 729
Asiakkaat kunnallinen toiminta	2005	6 883		1 671		1 410	9 964
	2006	6 521		1 525		1 377	9 423
	2007	6 546		1 475		1 193	9 214
	2008	6 340	0	1 523	0	1 265	9 128
	2009	6 114	0	1 514	0	1 319	8 947
	2010	6 043	383	1 492	0	1 389	9 307
Asiakkaat ostopalvelut	2005	1 318	1 512		1 061	2 735	6 626
	2006	1 080	1 632		1 485	2 738	6 935
	2007	1 950	1 659		1 516	2 417	7 542
	2008	2 005	1 765	0	1 514	2 417	7 701
	2009	1 120	1 549	30	1 478	2 239	6 416
	2010	1 170	1 668	27	1 357	2 200	6 422
1.2. Käynnit yhteensä							
2005	80 227	21 864	18 391	8 768	42 694	7 498	179 442
2006	79 590	16 182	18 490	14 054	38 916	6 779	174 011
2007	72 783	17 469	15 982	14 905	41 388	7 673	170 200
2008	72 734	16 256	18 115	15 321	25 549	9 648	157 623
2009	80 250	17 183	14 945	14 888	23 396	9 738	160 400
2010	83 824	13 137	23 786	13 497	21 880	9 501	165 625
Käynnit kunnallinen toiminta	2005	58 509		18 391		7 498	84 398
	2006	57 248		17 648		6 779	81 675
	2007	53 282		18 077		7 673	79 032
	2008	52 606	0	18 115	0	9 648	80 369
	2009	62 282	0	14 184	0	9 738	86 204
	2010	63 605	1 625	20 510	0	9 501	95 241
Käynnit ostopalvelut	2005	21 718	21 864		8 768	42 694	95 044
	2006	22 342	16 182	842	14 054	38 916	92 336
	2007	19 501	17 469		14 905	41 388	93 263
	2008	20 128	16 256	0	15 321	25 549	77 254
	2009	17 968	17 183	761	14 888	23 396	74 196
	2010	20 219	11 512	3 276	13 497	21 880	70 384
1.3. Kustannukset Yhteensä							
2005	8 318 651	1 168 000	1 190 655	1 009 123	2 029 000	562 350	14 277 779
2006	8 600 408	802 800	1 533 602	1 114 135	1 915 013	714 920	14 680 878
2007	7 731 722	837 300	1 357 392	1 188 521	1 964 500	793 666	13 873 102
2008	8 694 534	871 000	1 419 271	1 236 606	1 765 750	804 550	14 791 711
2009	9 359 557	865 231	1 480 882	1 296 598	1 765 750	1 091 832	15 859 850
2010	9 593 615	1 270 094	1 779 099	1 195 902	1 768 197	1 007 689	16 614 596
Kustannukset kunnallinen toiminta	2005	4 716 765		1 190 655		562 350	6 469 770
	2006	5 760 810		1 412 499		714 920	7 888 229
	2007	5 027 026		1 292 388		793 666	7 113 080
	2008	6 069 648	0	1 419 271	0	804 550	8 293 469
	2009	7 478 995	0	1 480 882	0	1 091 832	10 051 709
	2010	7 693 887	538 719	1 719 589	0	1 007 689	10 959 884
Kustannukset ostopalvelut	2005	3 601 886	1 168 000		1 009 123	2 029 000	7 808 009
	2006	2 839 598	802 800	121 103	1 114 135	1 915 013	6 792 649
	2007	2 704 696	837 300	65 004	1 188 521	1 964 500	6 760 021
	2008	2 624 886	871 000	0	1 236 606	1 765 750	6 498 242
	2009	1 880 562	865 231	0	1 296 598	1 765 750	5 808 141
	2010	1 899 728	731 375	59 510	1 195 902	1 768 197	5 654 712

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
2. Asumispalvelut								
2.1. Asiakkaat yhteensä	2005	628	239	321	529	455	207	2 379
	2006	502	222	304	819	487	206	2 540
	2007	563	282	552	814	759	233	3 203
	2008	495	262	422	838	686	235	2 938
	2009	426	337	407	804	933	299	3 206
	2010	392	295	418	791	928	302	3 126
2.2. Asumisvuorokaudet yhteensä	2005	96 107	25 892	23 536	71 605	41 256	38 903	297 299
	2006	84 564	32 351	25 427	106 337	37 431	48 069	334 179
	2007	85 780	32 294	34 375	108 001	52 813	48 060	361 323
	2008	81 343	41 465	35 333	105 289	87 341	41 818	392 589
	2009	71 372	45 791	37 870	104 339	91 694	45 234	396 300
	2010	62 711	39 877	35 509	113 502	96 037	57 726	405 362
Asumisvuorokaudet kunnallinen toiminta	2005	26 837	24 089	15 664	32 911		38 403	137 904
	2006	28 241	31 228	16 692	63 948		48 069	188 178
	2007	25 566	30 621	23 527	63 684		48 060	191 458
	2008	19 715	32 639	21 719	62 674	23 541	36 818	197 106
	2009	8 472	36 292	25 184	62 325	29 137	39 839	201 249
	2010	4 288	31 351	25 453	72 677	26 989	49 226	209 984
Asumisvuorokaudet ostopalvelut	2005	69 270	1 803	7 872	38 694	41 256		158 895
	2006	56 323	1 123	8 735	42 389	37 431		146 001
	2007	60 214	1 673	10 848	44 317	52 813		169 865
	2008	61 628	8 826	13 614	42 615	63 800	5 000	195 483
	2009	62 900	9 499	12 686	42 014	62 557	5 395	195 051
	2010	58 423	8 526	10 056	40 825	69 048	8 500	195 378
2.3. Kustannukset yhteensä	2005	5 580 157	1 801 060	1 161 909	3 634 524	1 912 755	1 151 063	15 241 468
	2006	5 574 219	925 890	1 460 476	4 577 466	1 957 684	1 429 724	15 925 459
	2007	4 619 238	1 784 594	2 488 325	4 253 091	3 942 236	1 498 322	18 585 806
	2008	4 945 345	2 664 000	3 050 429	4 772 210	5 336 375	1 570 979	22 339 338
	2009	4 850 408	3 060 787	2 945 729	4 333 314	5 611 187	1 674 296	22 475 721
	2010	2 945 816	3 180 541	2 826 646	4 322 327	6 108 468	1 641 252	21 025 050
Kustannukset kunnallinen toiminta	2005	1 733 601	1 684 669	657 249	2 208 694		1 151 063	7 435 276
	2006	1 618 311	802 290	716 883	3 058 856		1 429 724	7 626 064
	2007	1 505 835	1 688 549	1 558 641	2 066 111	1 269 000	1 498 322	9 586 458
	2008	1 630 156	1 855 000	2 130 166	3 146 279	1 962 910	1 551 179	12 275 690
	2009	1 597 497	2 002 772	2 071 465	2 600 878	2 254 230	1 632 192	12 159 034
	2010	201 903	2 120 612	2 128 210	2 693 643	2 230 173	1 488 157	10 862 698
Kustannukset ostopalvelut	2005	3 846 556	116 391	504 660	1 425 830	1 912 755		7 806 192
	2006	3 955 908	123 600	743 593	1 518 610	1 957 684		8 299 395
	2007	3 113 403	96 045	929 684	1 536 980	2 673 236		8 349 348
	2008	3 315 189	809 000	920 263	1 625 931	3 373 465	19 800	10 063 648
	2009	3 252 911	1 058 015	874 264	1 732 436	3 356 957	42 104	10 316 687
	2010	2 743 913	1 059 929	698 436	1 628 684	3 878 295	153 095	10 162 352

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
3. Laitoshoito								
3.1. Asiakkaat yhteensä	2005	2 480	1 531	855	525	926	437	7 535
	2006	2 470	1 221	852	627	997	440	6 607
	2007	2 473	1 317	673	621	924	390	7 105
	2008	2 501	1 969	736	816	1 022	477	7 521
	2009	3 314	1 110	674	808	1 189	506	7 601
	2010	3 025	1 034	742	785	1 156	518	7 260
Asiakkaat kunnallinen toiminta	2005	2 715	847	420			395	4 377
	2006	2 067	465	469			407	3 408
	2007	2 121	441	373			390	3 325
	2008	2 131	1 121	349	216	61	461	4 339
	2009	2 662	357	324	229	113	481	4 166
	2010	2 519	407	332	226	361	504	4 349
Asiakkaat ostopalvelut	2005	523	684	435	525	926	42	3 135
	2006	569	756	383	627	997	33	3 365
	2007	536	876	300	621	924		3 257
	2008	538	848	387	600	961	16	3 350
	2009	652	753	350	579	1 076	25	3 435
	2010	506	627	410	559	795	14	2 911
3.2. Hoitovuorokaudet yhteensä	2005	79 115	29 025	42 458	13 962	21 367	3 856	189 783
	2006	71 157	33 831	39 803	13 680	25 481	6 269	190 221
	2007	72 299	39 963	27 219	14 051	37 708	4 433	195 673
	2008	73 423	36 171	28 602	18 228	24 668	6 182	187 274
	2009	74 790	24 973	25 450	15 516	24 265	6 342	171 336
	2010	69 315	23 326	21 636	12 779	16 580	6 656	150 292
Hoitovuorokaudet kunnallinen toiminta	2005	52 250	8 079	7 444		15 946	3 856	87 575
	2006	52 250	11 106	8 246			3 818	75 420
	2007	56 311	11 359	6 680		16 442	4 020	94 812
	2008	57 850	13 040	5 452	4 266	2 029	5 506	88 143
	2009	58 954	5 126	4 684	3 366	2 025	5 433	79 588
	2010	58 051	5 158	4 735	3 725	2 731	6 030	80 430
Hoitovuorokaudet ostopalvelut	2005	18 907	20 946	35 014	13 962	5 421		94 250
	2006	18 907	22 725	31 557	13 680	25 481	2 451	114 801
	2007	15 988	28 604	20 539	14 051	21 266	1 165	101 613
	2008	15 573	23 131	23 150	13 962	22 639	676	99 131
	2009	15 836	19 847	20 766	12 150	22 240	909	91 748
	2010	11 264	18 168	16 901	9 054	13 849	626	69 862
3.3. Kustannukset yhteensä	2005	9 804 989	3 403 105	4 255 947	1 948 911	2 510 924	1 678 419	23 602 295
	2006	10 357 917	3 834 276	4 139 514	1 713 200	2 490 891	1 659 936	24 195 734
	2007	11 100 567	4 494 406	3 139 822	1 938 077	3 058 500	1 349 060	25 080 432
	2008	11 076 550	4 848 000	4 133 167	3 096 565	3 506 762	1 138 628	27 799 672
	2009	11 378 836	3 761 905	3 924 895	3 184 382	3 317 305	1 222 211	26 789 534
	2010	11 788 086	3 130 463	3 661 374	2 605 742	2 525 066	1 097 147	24 807 878
Kustannukset kunnallinen toiminta	2005	7 571 549	943 785	1 121 967			1 295 115	10 932 416
	2006	7 481 345	994 550	1 392 268			1 284 476	11 152 639
	2007	8 309 327	1 009 522	994 360			1 172 789	11 485 998
	2008	8 667 449	2 142 000	1 064 296	1 028 170	507 250	1 035 532	14 444 697
	2009	8 446 110	988 239	1 001 838	1 178 822	199 599	1 108 246	12 922 854
	2010	9 374 848	1 043 082	1 237 758	1 247 556	568 085	990 747	14 462 076
Kustannukset ostopalvelut	2005	2 233 440	2 459 320	3 133 980	741 760	2 510 924	383 304	11 462 728
	2006	2 876 572	3 259 726	2 747 246	1 713 200	2 490 891	375 460	13 463 095
	2007	2 791 240	3 484 874	2 145 462	1 938 077	3 058 500	176 271	13 594 424
	2008	2 409 101	2 706 000	3 068 871	2 068 395	2 999 512	103 096	13 354 975
	2009	2 932 726	2 773 666	2 923 057	2 005 560	3 117 706	113 965	13 866 680
	2010	2 413 238	2 087 381	2 423 616	1 358 186	1 956 981	106 400	10 345 802

**Liite 4. Päihdehuollon polikliinisten palvelujen, asumispalvelujen ja laitoshoidon defla-
toidut kustannukset 2005 – 2010 (Helsingin asumispalveluissa suppean määritelmän muk.
kustannukset.)**

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Päihdehuollon polikliinisten palvelujen, asumispalvelujen ja laitoshoidon kustannukset yhteensä								
	2005	27 757 146	7 461 805	7 738 566	7 719 885	7 556 087	3 971 835	62 205 325
	2006	27 893 503	6 325 092	8 110 894	8 419 259	7 235 400	4 325 806	62 309 954
	2007	25 820 131	7 835 046	7 691 078	8 125 038	9 870 725	4 008 794	63 350 812
	2008	25 902 818	8 785 384	9 015 805	9 542 439	11 118 114	3 682 837	68 047 396
	2009	26 228 521	7 880 121	8 560 294	9 034 651	10 961 598	4 088 047	66 753 233
	2010	24 327 517	7 581 098	8 267 119	8 123 971	10 401 731	3 746 088	62 447 525
1. Polikliiniset palvelut (A-klinikat ja nuorisoasemat)								
1.1 Kustannukset yhteensä	2005	9 741 140	1 367 728	1 394 257	1 181 683	2 375 959	658 512	16 719 279
	2006	9 778 664	912 784	1 743 705	1 266 771	2 177 370	812 863	16 692 158
	2007	8 512 626	921 867	1 494 489	1 308 562	2 162 915	873 827	15 274 285
	2008	9 111 872	912 808	1 487 396	1 295 963	1 850 506	843 168	15 501 713
	2009	9 593 546	886 862	1 517 904	1 329 013	1 809 894	1 119 128	16 256 346
	2010	9 593 615	1 270 094	1 779 099	1 195 902	1 768 197	1 007 689	16 614 596
Kunnallinen toiminta	2005	5 523 332	0	1 394 257	0	0	658 512	7 576 101
	2006	6 550 041	0	1 606 011	0	0	812 863	8 968 916
	2007	5 534 756	0	1 422 919	0	0	873 827	7 831 501
	2008	6 360 991	0	1 487 396	0	0	843 168	8 691 556
	2009	7 478 995	0	1 517 904	0	0	1 119 128	10 116 027
	2010	7 693 887	538 719	1 719 589	0	0	1 007 689	10 959 884
Ostopalvelut	2005	4 217 809	1 367 728	0	1 181 683	2 375 959	0	9 143 179
	2006	3 228 623	912 784	137 694	1 266 771	2 177 370	0	7 723 242
	2007	2 977 871	921 867	71 569	1 308 562	2 162 915	0	7 442 783
	2008	2 750 881	912 808	0	1 295 963	1 850 506	0	6 810 158
	2009	1 927 576	886 862	0	1 329 013	1 809 894	0	5 953 345
	2010	1 899 728	731 375	59 510	1 195 902	1 768 197	0	5 654 712

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
2. Asumispalvelut								
2.1 Kustannukset yhteensä	2005	6 534 364	2 109 041	1 360 595	4 256 028	2 239 836	1 347 895	17 847 759
	2006	6 337 887	1 052 737	1 660 561	5 204 579	2 225 887	1 625 596	18 107 246
	2007	5 085 781	1 964 838	2 739 646	4 682 653	4 340 402	1 649 653	20 462 972
	2008	5 182 722	2 791 872	3 196 850	5 001 276	5 592 521	1 646 386	23 411 626
	2009	4 971 668	3 137 307	3 019 372	4 441 647	5 751 467	1 716 153	23 037 614
	2010	2 945 816	3 180 541	2 826 646	4 322 327	6 108 468	1 641 252	21 025 050
Kunnallinen toiminta	2005	2 030 047	1 972 747	769 639	2 586 381	0	1 347 895	8 706 708
	2006	1 840 020	912 204	815 096	3 477 919	0	1 625 596	8 670 834
	2007	1 657 924	1 859 092	1 716 064	2 274 788	1 397 169	1 649 653	10 554 690
	2008	1 708 403	1 944 040	2 232 414	3 297 300	2 057 130	1 625 636	12 864 923
	2009	1 637 434	2 052 841	2 123 252	2 665 900	2 310 586	1 672 997	12 463 010
	2010	201 903	2 120 612	2 128 210	2 693 643	2 230 173	1 488 157	10 862 698
Ostopalvelut	2005	4 504 317	136 294	590 957	1 669 647	2 239 836	0	9 141 051
	2006	4 497 867	140 533	845 465	1 726 660	2 225 887	0	9 436 412
	2007	3 427 857	105 746	1 023 582	1 692 215	2 943 233	0	9 192 632
	2008	3 474 318	847 832	964 436	1 703 976	3 535 391	20 750	10 546 703
	2009	3 334 234	1 084 465	896 121	1 775 747	3 440 881	43 157	10 574 605
	2010	2 743 913	1 059 929	698 436	1 628 684	3 878 295	153 095	10 162 352

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
3. Laitoshoito								
3.1 Kustannukset yhteensä	2005	11 481 642	3 985 036	4 983 714	2 282 175	2 940 292	1 965 428	27 638 287
	2006	11 776 952	4 359 572	4 706 627	1 947 908	2 832 143	1 887 347	27 510 550
	2007	12 221 724	4 948 341	3 456 944	2 133 823	3 367 409	1 485 315	27 613 555
	2008	11 608 224	5 080 704	4 331 559	3 245 200	3 675 087	1 193 282	29 134 056
	2009	11 663 307	3 855 953	4 023 017	3 263 992	3 400 238	1 252 766	27 459 272
	2010	11 788 086	3 130 463	3 661 374	2 605 742	2 525 066	1 097 147	24 807 878
Kunnallinen toiminta	2005	8 866 284	1 105 172	1 313 823	0	0	1 516 579	12 801 859
	2006	8 506 289	1 130 803	1 583 009	0	0	1 460 449	12 680 551
	2007	9 148 569	1 111 484	1 094 790	0	0	1 291 240	12 646 083
	2008	9 083 487	2 244 816	1 115 382	1 077 522	531 598	1 085 238	15 138 042
	2009	8 657 263	1 012 945	1 026 884	1 208 293	204 589	1 135 952	13 245 925
	2010	9 374 848	1 043 082	1 237 758	1 247 556	568 085	990 747	14 462 076
Ostopalvelut	2005	2 615 358	2 879 864	3 669 891	868 601	2 940 292	448 849	13 422 854
	2006	3 270 662	3 706 308	3 123 619	1 947 908	2 832 143	426 898	15 307 539
	2007	3 073 155	3 836 846	2 362 154	2 133 823	3 367 409	194 074	14 967 460
	2008	2 524 738	2 835 888	3 216 177	2 167 678	3 143 489	108 045	13 996 014
	2009	3 006 044	2 843 008	2 996 133	2 055 699	3 195 649	116 814	14 213 347
	2010	2 413 238	2 087 381	2 423 616	1 358 186	1 956 981	106 400	10 345 802

DEFLATOINTIKERROIN (Lähde: Julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, perusvuosi 2000=100, Tilastokeskus)

Liite 5. Päihdehuollon asiantuntijaryhmän yhteystiedot 2011

Merja Halonen
Asiantuntijaryhmän puheenjohtaja
Oulun kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi
Kirkkokatu 18
PL 37, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044-7036243
merja.halonen@ouka.fi

Kari Salovaara
Asiantuntijaryhmän varapuheenjohtaja
Helsingin sosiaalivirasto
Aikuisten palvelujen vastuualue
Johtamisen tuki
Toinen linja 4 A, PL 7333, 00099
Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 42351, 050 410 6851
Fax. (09) 310 43717
kari.salovaara@hel.fi

Johanna Palve
Helsingin sosiaalivirasto
Aikuisten palvelujen vastuualue
Pohjoinen A-klinikka
Latokartanontie 7 C HKI 70
Puh. (09)310 58367, 0505930979
Fax (09) 310 58 368

Anne Leppänen (vara)
Helsingin sosiaalivirasto
Tietohuolto- ja tilastoyksikkö
Vironkatu 2, PL 7011, 00099
Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 46829, 040 334 6144
anne.leppanen@hel.fi

Elina Niemelä
Helsingin sosiaalivirasto
Tietohuolto- ja tilastoyksikkö
Vironkatu 2, PL 7011, 00099 Helsingin
kaupunki
elina.paula.niemela@hel.fi

Martti Marila
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja Päihdepalvelukeskus
Emppu Kalaonntie 8/3krs
PL 2130, 02070 Espoon kaupunki
Puh. (09) 816 57579, 050 381 0296

Fax. (09) 816 57582
martti.marila@espoo.fi

Outi Ristimäki
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdepalvelut
Kamreerintie 7, 2krs.
PL 2130, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 050 5324905
outi.ristimaki@espoo.fi

Aulikki Ahlgren-Rimpiläinen(vara)
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdepalvelut
Kamreerintie 7, 2krs.
PL 2130, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 050 514 5076
aulikki.ahlgren-rimpilainen@espoo.fi

Hilkka Vihavainen
Vantaan kaupunki, Sosiaali- ja terveydenhuolto,
Perhepalvelut, Päihdepalvelut
Puh. (09) 839 23515, 040 762 5120
Fax . (09) 839 22403
hilkka.vihavainen@vantaa.fi

Leena Kaijala
Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon
toimiala
Perhepalvelut, Peltolantie 2 D, 3. krs.
01300 Vantaa
Puh. (09) 839 22566, 040 830 9073
Fax. (09) 839 24389
leena.kaijala@vantaa.fi

Monika Eklund
Vantaan kaupunki, Sosiaali- ja terveydenhuolto,
Perhepalvelut, Päihdepalvelut
monika eklund.@vantaa.fi

Marja Suviala
Turun sosiaali- ja terveystoimi,
Asumis- ja päihdepalvelut
Linnankatu 23, 20100 Turku
Puh. (02) 2626119, 050-5907497
Fax (02) 2626101
marja.suviala@turku.fi

Minna Haaranen-Mäkipuro
Turun sosiaali- ja terveystoimi
Niuskalan hoitokoti
Liekatu 5, 20380
Puh. (02) 2625527, 050-5567440
Fax (02) 2626379
minna.haaranen-makipuro@turku.fi

Mirjam Jarhio
Turun sosiaali- ja terveystoimi
Tutkimus- ja kehitysyksikkö
PL 670, 20101 Turku
Puh. 02 262 6111 (keskus)
Fax 02 262 6447
mirjam.jarhio@turku.fi

Ari Maijanen
Tampereen kaupunki
Konsernihallinto, tietohallintoyksikkö
Aleksis Kivenkatu 14-16 C
PL 487, 33101 Tampere
050 547 5832
ari.maijanen@tampere.fi

Maritta Närhi
Tampereen kaupunki, tilaajaryhmä
Aleksis Kiven katu 14-16 C
PL 487, 33101 Tampere
Puh. 050 320 6325
maritta.narhi@tampere.fi

Mirja Siren
Tampereen kaupunki
Tilaajaryhmä/ Terveysten ja toimintakyvyn
edistäminen
Päihdepalvelujen ja tuetun asumisen
asiakasohjaus Loisto
Satamakatu 17 B, 33200 Tampere
Puh. 040 8016462, Fax. (03) 565 77624
mirja.siren@tampere.fi

Leena Vesterinen
Oulun kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi
leena.vesterinen@ouka.fi

Pertti Korteniemi
Asiantuntijaryhmän sihteeri
Helsingin kaupunki
Sosiaalivirasto
Hallinto- ja kehittämiskeskus
/ Arvioinnin ja kehittämisen tuki Käenkuja
3 a A, 6. krs., PL 8502,
00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 43101, 050 323 5427
Fax. (09) 310 42310
pertti.korteniemi@hel.fi